

ŽELEZAR

1957

9

Vesti

ZAHVALA

Ob tragični izgubi našega moža, ozir. brata

MIHAELA LOTRIČA

se najtopleje zahvaljujemo vsem, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo njegovim sodelavcem, ki so mu prvi nudili pomoč. Pristrčna hvala tudi njegovemu obratovodju in funkcionarjem sindikalne organizacije, govorniku za poslovilne besede ob odprtem grobu, darovalcem vencev in cvetja, organizacijam in gasilski godbi in še enkrat vsem, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti v prerani grob.

Iskrena hvala!

Žalujoča žena Marija, brat in sestre Lotrič

PREKLIC

Podpisani Rižnar Jakob, zaposlen pri Nadzorni službi v Železarni Jesenice ter stanujoč v Samskem domu na Plavžu, preklicujem neresnično obdolžitev tov. Jožeta Letnerja iz obrata Plavž, da mi je ukradel obleko.

Rižnar Jakob,
Nadzorna služba.

PREKLIC

Podpisani Janez Potočnik, preklicujem in obžalujem vse, kar sem žaljivega govoril o Matevžu Lazarju, Javornik, Franca Benedičiča ul. št. 3, in se mu zahvaljujem, da je opustil kazensko tožbo.

Janez Potočnik,
Predelovalni obrati

PREKLIC

Preklicujemo veljavnost izgubljenih izkaznic za vstop v železarno, glasečih se na naslednja imena:

Stražisar Viktor, transportni oddelc, Starič Marija, žebljarna, Živanovič ing. Dušan, OTK, Drolej Justin, Valjarna 2400, Koritnik Andrej, martinarna. Rožič Franc, plavž, Kaplan Stanc, promet in Svetina Adi, Javornik II.

ZAHVALA

Ob nedavnem požaru je našo družino prizadela težka nesreča. Ob tej priliki se iskreno zahvaljujemo vsem sosedom, prebivalcem vasi Koroška Bela, ki so pomagali pri reševanju imetja, ter vsem, ki so neposredno po požaru požrtvovalno sodelovali pri zasilnem obnavljanju hiše, kakor tudi članom prostovoljnih gasilskih društev z Jesenic, Koroške Bele, PIGD Železarne Jesenice in Blejske Dobrave. Zahvaljujemo se vsem darovalcem denarnih in materialnih prispevkov, z namenom, da nam pomagajo, kakor tudi Odboru za pomoč pri organizaciji SZDL, ki je organiziral nabiralno akcijo na terenu in v tovarni.

Jerončevi iz Koroške Bele

ZAHVALA

V prvih septemberskih dneh nas je za vedno zapustil naš dobri mož, oče, brat, stric in stari oče

ŽAGAR ANTON

odlikovan z odlikovanjem Svobode III. stopnje

Ob tej težki izgubi se zahvaljujemo upravnemu odboru DPD Svoboda, zlasti pa še tov. Ivanu Tušarju in Otonu Koprivcu za vsestransko pomoč, kakor tudi organizaciji ZBNOV Javornik - Koroška Bela. Iskreno se zahvaljujemo dr. Čehu Milanu za zdravljenje v času njegove dolgotrajne bolezni, kakor tudi sodelavcem iz obrata Javornik III (toplotno gospodarstvo) za poklonjeni venec in častno spremstvo na njegovi zadnji poti.

Naša zahvala gre tudi požrtvovalnim sosedom: Anici in Ivanu Tomanu, Justu Ilišević in Ani Svetina, ki so nam v najtežjih trenutkih stali ob strani. Pristrčna hvala moškemu pevskemu zboru DPD Svoboda Javornik za ganljivo slovo na domu in na dan pogreba, kakor tudi godbi za žalostinke. Predsednik SPK pri ObLO Jesenice tov. France Treven je ob odprtem grobu lepo orisal življenjsko pot pokojnega očeta, zato tudi njemu naša iskrena zahvala, kakor tudi darovalcem številnih lepih vencev ter cvetja in vsem, ki so ga v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti v prerani grob.

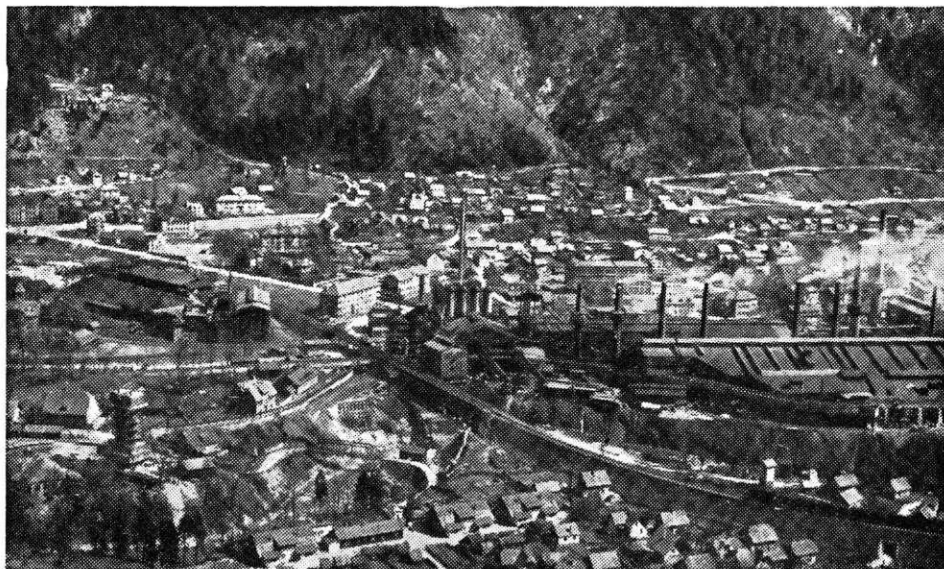
Žalujoča žena Tončka, sin Edo
z ženo Minko in hčerko Zdenko ter ostalo sorodstvo.

Železar - Glasilo delovnega kolektiva Železarne Jesenice. September št. 9. Leto VI. Izdaja tovarniški odbor sind. podružnice ŽJ. Odgovorni urednik Janko Burnik, Obrtniška 31. Ureja uredniški odbor: Verdnik Janko, Pintar Anton, Saksida Ivan, Budja Milan, Varl Jože, Treven Franc, ing. Marolt Milan, Noč Miro, Magolič Miloš, Kobentar Bine, Žagar Edo. Naslov uredništva: Uredništvo »Železarja«, Tehniški muzej Železarne Jesenice, telef. 271. Dopise in fotografije pošljite na naslov uredništva do vsakega 10. v mesecu. Rokopisi se ne vračajo. Tiskala tiskarna »Gorenjski tisk« v Kranju. Klišeje izdelala klišarna »Gorenjskega tiska« v Kranju.

Naslovna in zadnja stran ovitka sta delo akademskega slikarja J. Torkarja.

Zelezarske
Jesenice
Foto:
Mikelj Matevž

Milan Budja,
predsednik
občinskega
sind. sveta
Jesenice

Ob letošnjih volitvah v občinske ljudske odbore in zборе proizvajalcev

Bližnje volitve občinskih ljudskih odborov, po katerih bodo imele občine razen občinskih zborov tudi zборе proizvajalcev, so važen mejnik pri utrjevanju naše lokalne samouprave. Te volitve predstavljajo zaključen krog dejavnosti, ki smo jo pretekli dve leti izvajali v razvijanju našega komunalnega sistema, v utrjevanju ljudske oblasti ter neposrednem udejstvovanju in odločanju volivcev v ljudskih odborih.

Dejstvo je, da občina čedalje bolj razpolaga z materialnimi sredstvi, ustvarjenimi na njenem teritoriju, od katerih pravilne uporabe je odvisen gospodarski uspeh občine in da s tem v zvezi upravlja občinski ljudski odbor z znatnimi sredstvi, porazdeljenimi v fonde kot so investicijski, za stanovanjsko izgradnjo, za komunalno dejavnost, za zdravstvo, šport, izobraževanje itd. Občinski ljudski odbor skuša potom svojih svetov in komisij ter drugih organov družbenega upravljanja pritegniti k delu komune čimveč svojih občanov, kateri lahko na ta način neposredno odločajo o politiki in napredku, ne samo svoje občine, temveč celotne naše skupnosti. Od državljanov, kateri so izvoljeni v občinski ljudski odbor in od njihovega požrtvovalnega dela, je mnogokrat odvisno, da se skladno z materialnimi možnostmi in potrebami občine gradijo stanovanja, šole, vodovodi, ceste in drugo, da se skladno s potrebami prebivalstva razvija uskladenostna in obrtna dejavnost,

pospešuje trgovina in gostinstvo, omogoči prebivalstvu, predvsem pa mladini udejstvovanje v športu in kulturnem izobraževanju, da se prebivalstvu nudi zdravstvena, socialna in pravna zaščita ter tako vztrajno in čvrsto stopa po poti izboljšanja življenjskih prilik naših delovnih ljudi.

Jasno pa je, da so občinski ljudski odbori dolžni skrbeti, da se s proračuni predvidena sredstva tudi ustvarjajo in večajo. Vsled tega je dolžnost ljudskega odbora, skrbeti za rast industrijske in kmetijske proizvodnje v svojem kraju; se brigati za sredstva, katera naj zagotovijo osnovanje novih podjetij, manjše rekonstrukcije ali izboljšanje delovnih pogojev v podjetjih, katera imajo ekonomske pogoje za rentabilno poslovanje. V kmetijstvu je treba doseči, da čimpreje izboljša in modernizira način svoje proizvodnje, ter da se oprime predvsem one panoge gospodarjenja in pridelkov, kateri so za naš kraj najprimernejši ter najpotrebnejši.

Funkcioniranje sistema demokracije v komuni ter uveljavljanje pravilne politike gospodarjenja in upravljanje v komuni pa je seveda povsem odvisno od aktivnosti in iniciative občinskega ljudskega odbora, od njegovega pravilnega delovanja in zavesti izvoljenih odbornikov. Vsled tega volivcem nikakor ni vseeno, kdo bo njihov predstavnik v občinskem ljudskem odboru in kako je pripravljen opravljati odborniško dolžnost.

Volitve občinskih odborov so razpisane in bodo v nedeljo dne 20. oktobra 1957. V jeseniški občini bomo imeli 18 volilnih enot, kjer bomo izvolili 37 odbornikov. V predvolilnih pripravah je Občinski ljudski odbor izdelal obširno poročilo o svojem delovanju v preteklih dveh letih; to poročilo so volivci obravnavali na volilnih zborovanjih, v vseh volilnih enotah v dnevih od 11.—16. septembra t. l., kjer so istočasno predložili svoje kandidate za občinski zbor. Volivci so se predvsem orientirali na mlajše državljane, ki so se že uveljavili s svojim delom v družbenih in političnih organizacijah, organih samoupravljanja, saj se zavedajo, da se med takimi ljudmi more najti najboljši kader bodočih odbornikov.

Na Kongresu delavskih svetov so delegati iznesli mnoga dejstva, s katerimi so dokazali, kako neobhodno je potrebno, da se pri občinah formirajo zbori proizvajalcev. Ko bodo zbori proizvajalcev začeli delovati, bo sodelovanje proizvodnih podjetij in komune nedvomno boljše in učinkovitejše, potem zbor proizvajalcev bo ustvarjena možnost tesnejše povezave občine s splošno gospodarsko problematiko in organi delavskega upravljanja v kolektivih, na drugi strani pa bo omogočeno ljudskim odborom boljši vpogled v gospodarjenje delovnih kolektivov, ki pa bodo preko svojih predstavnikov v zboru proizvajalcev lažje vplivali na občinsko politiko. Tako Občinski ljudski odbor v bodoče ne bo le upravno-politični predstavnik občanov, temveč tudi družbeno-ekonomski činitelj, kateri neposredno vpliva na ustvarjanje družbenega dohodka.

Občinski zbor proizvajalcev bomo volili v soboto, dne 26. oktobra 1957, razen volitev iz kmetijske grupe, ki se bodo izvršile naslednji dan, v nedeljo. Izvolili bomo v 18 volilnih enotah 37 odbornikov. Ker zakon določa, da bo vsaka izmed skupin proizvajalcev izvolila v občinski zbor proizvajalcev tako

število odbornikov, ki ustreza sodelovanju te skupine v skupnem družbenem proizvodu občine in sicer po zadnjih podatkih o izpolnjevanju družbenega plana, bo Železarna Jesenice v tem proporciju izvolila v 8 volilnih enotah 26 odbornikov za občinski zbor proizvajalcev, gradbeništvo v 2 volilnih enotah 2 odbornika, železničarji v treh volilnih enotah 3 odbornike ter ostala industrija, trgovina, gostinci, obrt in kmetijci v po 1 volilni enoti po 1 odbornika. Sindikalna organizacija in delavski sveti so v kolektivih na zborovanjih proizvajalcev izvedli temeljite priprave in kadrovske izbire, da bi omogočili novemu organu delavskega samoupravljanja pri komuni čimprejšnjo in čim uspešnejšo uveljavitev.

Delavci in uslužbenci Železarne Jesenice so po svojih obratih za volitve v občinski zbor proizvajalcev razdeljeni v naslednje volilne enote:

1. volilna enota: Javornik I, Javornik IV — volijo tri odbornike
2. volilna enota: Javornik II, Javornik 2400, Javornik III — volijo 4 odbornike
3. volilna enota: Plavž, Jeklarna, Elektro peč, Žična valjarna — volijo 5 odbornikov
4. volilna enota: Energijski oddelek, Mehanična delavnica, Konstrukcijska delavnica, Električna delavnica, Gradbeni oddelek — volijo 4 odbornike
5. volilna enota: Promet, Transport — volijo 2 odbornika
6. volilna enota: Opekarna, Livarna, OTK — volijo 2 odbornika
7. volilna enota: Predelovalni obrati, Žebljarna, Cevarna, Elektroodni, Jeklovlek — volijo 4 odbornike
8. volilna enota: Glavna pisarna: — stavba gl. pisarne — personalni oddelek — garaža — OZOD — Nadzorna služba — HTZ — Gasilci — Nabavni oddelek — Komunalni oddelek — volijo 2 odbornika.

Naši kandidati za občinski zbor proizvajalcev

V četrtek 19. septembra so bili v naši železarni zbori proizvajalcev, na katerih so volivci predlagali kandidate za člane občinskega zbora proizvajalcev, ki ga volimo letos prvič poleg ObLO. Volitve v občinski zbor proizvajalcev bodo dne 26. 10. 1957. V naši železarni bo 8 volilnih enot, izvolili pa bomo 26 članov — naših sodelavcev, ki nas bodo zastopali v občinskem zboru proizvajalcev, 1-e-ta pa bo štel v celoti 37 članov.

Naši kandidati so:

Volilna enota št. I (Javornik in Javornik IV.)

1. Zajc Lojze, 2. Markelj Franc, 3. Zvan Ivan, 4. Svetina Anton, 5. Knafelj Jože, 6. Urbanc Anton. — Voli se tri člane.

Volilna enota št. II (Javornik II., Valjarna 2400 in Javornik III)

1. Smolej Janko, 2. Noč Miro, 3. Bratanič Stane, 4. Knific Jože, 5. Kampič Ivan, 6. Kristan Marjan, 7. Dremelj Albin, 8. Kavčič Anton. — Voli se štiri člane.

Volilna enota št. III (Plavž, Jeklarna, Elektro peč, Žična valjarna)

1. Pohar ing. Alojz, 2. Vodnjev Jaka, 3. Ravnikar Franc, 4. Lazar Jože, 5. Čop ing. Stane, 6. Simikič Rade, 7. Znidaršič Angel, 8. Dermota Jože, 9. Komic Alojz, 10. Jereb Anton. — Voli se 5 članov.

Volilna enota št. IV (Energijski oddelek, Mehanična delavnica, Konstrukcijska delavnica, elektro delavnica in gradbeni oddelek)

1. Zen Valentin, 2. Pogačar Karol, 3. Beljan Ivan, 4. Berlisk Slavan, 5. Leskovar Franc, 6. Novak Zlatko, 7. Koželj Filip, 8. Faganel Rado. — Voli se 4 člane.

Volilna enota št. V (Transport — Promet)

1. Likovič Dora, 2. Jeršin Valentin, 3. Pirc Anton, 4. Kalan Miro. — Voli se dva člana.

Volilna enota št. VI (OTK, Opekarna, Livarna)

1. Kramar Rupert, 2. Rus Stefan, 3. Kovačič Vinko, 4. Ambrož Stanka. — Voli se dva člana.

Volilna enota št. VII (Predelovalni obrati, Žebljarna, Cevarna, Elektroodni oddelek, Jeklovlek)

1. Komljanc Anton, 2. Markelj Slavko, 3. Bizilj Slavko, 4. Piber Nande, 5. Soklič Marjan, 6. Pulec Stanko, 7. Salika Anton, 8. Ulčar Marjan. — Voli se štiri člane.

Volilna enota št. VIII (Glavna pisarna, zaščitna služba, komunalni oddelek)

1. Jasnič Dante, 2. Hutar Jože, 3. Bregar Milan, 4. Feldin Mirko. — Voli se dva člana.

Za večjo storilnost dela v našem podjetju

Zdravko Pogačnik,

predsednik GDS Jeklarne

Kako povečati storilnost dela — to je osrednje vprašanje vseh proizvodnih podjetij v naši državi, zato ni prav nič novega, govoriti o tem problemu tudi v naši tovarni. Številna mnenja so si bila vedno edina v tem, da je možno z večjo storilnostjo znižati ceno naših proizvodov in tako dvigniti plače, kajti v bodoče naj bi bila merilo za plače — edinica proizvoda. Vse to se seveda združuje v neko celoto in vendar, kako pridemo do tega? Pa bo spet nekdo dejal: »Zopet nagovarjanje k garanciji«, a temu ni tako.

Delavski svet naše železarne je na svojem III. zasedanju z dne 26. 7. 1957 sklenil, da se ponovno oceni delavca na podlagi že znanega rezultata produktivnosti v II. četrtletju, to pa je 50.2 kg/h z povprečno stopnjo 2.95. To naj bi bil tudi prvi prispevek k razpravi o večji storilnosti dela, ker le z večjo storilnostjo na zaposlenega moža nam je uspelo dvigniti povprečno stopnjo in osnovno tarifno postavko. Kako smo to uspeli, naj v ilustracijo pove nekaj števil:

Večkrat, posebno pa v zadnjih mesecih, je bilo slišati, da v naši železarni primanjkuje na delovnih mestih od 400—500 delavcev. Tako bi moralo v juliju delati na delovnih mestih, kakor predvideva normativ 6482 delavcev in 698 uslužbencev, po spisku pa je bilo le 5988 delavcev in 627 uslužbencev. Če od tega odštejemo še dnevno opravičeno in neopravičeno odsotne, tedaj lahko ugotovimo, da je bilo na delovnih mestih dejansko le 4954 delavcev in 525 uslužbencev ali 76%. Takoj moram povedati, da je manjkajočo delovno silo v naši tovarni le težko nadomestiti, če upoštevamo pri tem, da bi potrebovali najmanj 250 samskih sob ali celo cca 200 družinskih stanovanj, kar pa je na Jesenicah trenutno nemogoče.

Tu sem spada tudi preventivno zdravljenje naših delavcev z namenom, da preprečimo izpade dnin zaradi bolezní, ker naši delavci vse pre pogosto iščejo zdravniške pomoči takrat, ko je bolezen že v razvoju.

Vprašanje: Ali bi 500 novih delavcev povečalo storilnost dela za 10% in ali bi z zmanjšanjem odsotnosti dvignili storilnost za 15%?

Odgovor: Verjetno ne, kajti peči v naši martinarni topijo brez prekinitve in ne morejo dosti več izliti, v našem primeru pa valjarne že itak več izvajajo kakor v martinarni vlijejo. Zato se nam v toliko večji meri vsiljuje vprašanje: Ali bi bilo umest-

no, da zaposlimo nove delavce in izpopolnimo stalež delavstva, kakor to predvideva že omenjeni normativ?

In kakšna bi bila potem povprečna stopnja ocenitve, če bi za ustvarjeno proizvodnjo povečali stalež še za nadaljnjih 500 novih delavcev?

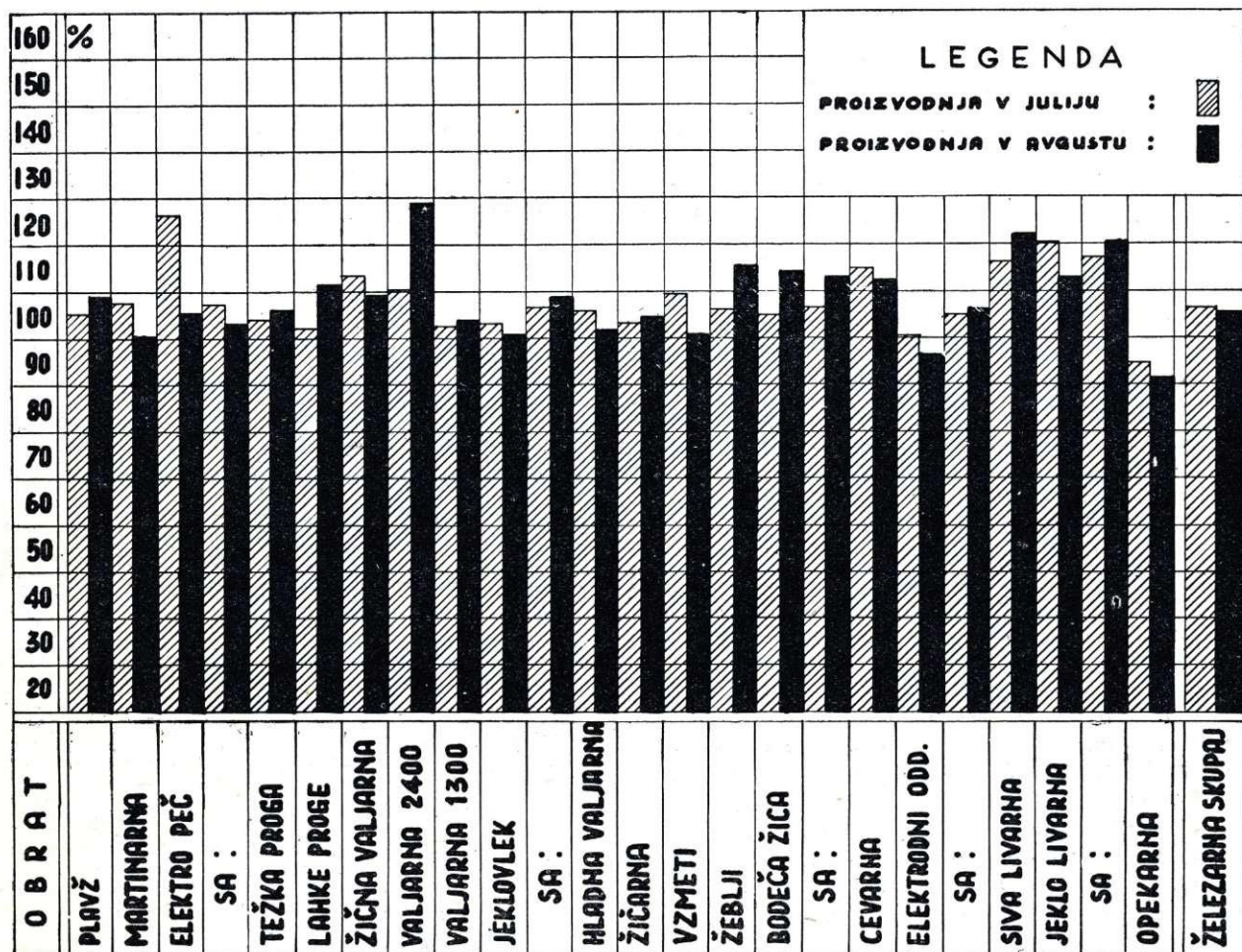
Zgoraj navedene številke pa nam narekujejo, da bo moral naš kolektiv posvetiti temu vprašanju odsej še več pozornosti, razprave na predvidenih obratnih posvetovanjih pa bodo morale biti res preudarne. Umestno bi bilo, da bi kolektiv seznanili z organizacijsko shemo zaposlenosti, od največjega pa do najnižjega v podjetju.

Veliko nam bo koristila tudi analitična ocena delovnih mest, kar bo moč ugotoviti iz opravljenega popisa, seveda s pripombo, da je le-ta bil pravilno izveden. Tako bomo lahko ugotovili ali so delovne naloge po sedanjem in predvidenem načinu pravilno razporejene, ali se morda te naloge v več primerih ne ponavljajo. Morda bi se dalo celo ugotoviti, da bi se naloge iz dveh popisov združile, kolikor to ni napravila že komisija sama.

Na podlagi tega lahko pričakuje naš kolektiv zelo veliko od analitičnega popisa delovnih mest, saj nam bo koristil pri splošni kadrovski politiki, od sprejemanja in razporejanja delavcev pa vse do pomoči, ki jo lahko pričakuje tudi naša zdravniška služba — higiensko tehnična zaščita. Popis delovnih mest pa bo tudi v prid boljši organizaciji dela v podjetju.

Iz naše prakse lahko ugotovimo tudi naslednje: Če se ljudje javijo, jih rabimo in zaposlimo, če se nihče ne javi, opravimo vsakodnevne naloge tudi brez njih, ali pa če nekoga želimo sprejeti, se zanj vedno najde delovno mesto, če pa je nezaželen, tedaj pač delovnega mesta ni.

Za nemoten razvoj delovnega procesa nam je potreben kader in to prav z vseh področij kvalifikacij. Kadrovskega vprašanja posvečamo v našem podjetju precej pozornosti, saj imamo pri nas na Jesenicah kar 3 vrste šol, poleg tega pa so tu še najrazličnejši strokovni tečajji. Za vpis v šolo upoštevamo le tiste, ki se prijavijo, premalo pa pri tem pomislimo, v katerih strokah bi rabili več potrebnega kadra. Glede tega sem mnenja, da bi bilo boljše, če bi kandidate za vpis v šolo zbirala obratovodstva in to iz vrst onih delavcev, pri katerih lahko ugotovimo vsestranski napredek in razvoj — to pa so naši najboljši delavci.

Rezultati naše proizvodnje

Po opravljenem izpitu in šolski obveznosti pa nekateri še nadalje ostanejo na razpoloženju, običajno vse dotlej, da si izmislimo nov naziv za neko delovno mesto, kjer potem lahko čaka na ustrežajočo razvrstitev. Zakaž tako? Zato, ker delavec, ki je napravil triletno šolo, ne more in tudi ne sme biti več delavec, kjer je baje delo le za neučene ljudi. Iz tega lahko napravimo zaključek, da bomo imeli toliko VK delavcev in tudi delovnih mest, kolikor ljudi bo pač uspešno opravilo izpit in da bomo imeli toliko mojstrov in tehnikov, kolikor jih bo z uspehom zaključilo šolsko obveznost in ne samo toliko, kolikor jih rabimo v našem tehnološkem procesu proizvodnje.

Za ta dejstva moramo iskati krivdo tudi v tem, ker 35-letna delovna doba velja le za fizične delavce, ki se v tem času pri delu toliko izčrpajo, da si zaželijo zasluženi pokoj, ki jim po zakonu o pokojninah

tudi pripada. Oni tovariši, ki se v 35 letih niso toliko izčrpali, pa nas še vedno obiskujejo tja do 40. leta ali pa še dlje, čeprav jim zakon dovoljuje že itak večje prejemke od prej imenovanih.

Pri vsem tem se ne smemo čuditi, če bosta šla delovodja in rezervni delovodja, ki smo ga pred leti postavili z namenom, da zamenja delovodja po izteku delovne dobe, v enem letu v pokoj.

Toraj vidite, tovariši, tudi za te, nepolno zaposlene tovariše, moramo delati in paziti, da nam ne pade že dosežena proizvodnost kg/h.

S tem sestavkom sem hotel dati svoj prispevek k prepotrebni razpravi na bližnjih posvetovanjih v naših obratih, kjer bi se razpravljalo predvsem o storilnosti dela, o kadrovskih vprašanjih, o organizaciji dela, svoj sestavek pa zaključujem z besedami: »Le z odkritim sodelovanjem bomo odstranili napake.«

Naša proizvodnja v prvem polletju

Delavski svet naše železarnice je na svojem IV. rednem zasedanju z dne 26. 8. 1957 razpravljal tudi o izpolnjevanju proizvodnih nalog v prvem polletju. Tozadevno poročilo je podal tehnični direktor podjetja tov. ing. Konstantin Rebek, iz poročila pa objavljamo nekaj najvažnejših in najpomembnejših misli:

V prvem polletju letošnjega leta je Železarna Jesenice proizvedla za 9.2% več surovega jekla, kakor v istem razdobju lanskega leta. Znano je, da so zmogljivosti naših valjarn večje od zmogljivosti naše jeklarne, zato si je morala naša železarna nabaviti ingote iz Siska in Raven na Koroškem, da bi zagotovila nemoteno obratovanje vročih valjarn.

Blagovna proizvodnja, vključno usluge (predvaljanje za Sisak), je bila v prvem polletju letošnjega leta presežena za 12.8% z ozirom na družbeni plan. V primerjavi z izpolnjevanjem proizvodnih nalog v prvem polletju 1956 pa je znašala porast blagovne proizvodnje za 17%.

Povprečna cena skupnih prodanih izdelkov je bila v prvem polletju 1957 za 2.58% večja od povprečne cene v letu 1956. Iz tega lahko sklepamo, da je bilo letos prodanega več kvalitetnega blaga. Premik v kvalitetnem asortimentu je železarna dosegla v skladu s perspektivo podjetja, to pa je tudi temelj našega obstoja.

ELEKTRIČNA ENERGIJA

Skupna poraba električne energije — lastna hidrocentrala in termocentrale + ELES, je znašala v prvem polletju 1957 47.5 milijonov Kwh, kar je za 11% več kot v istem razdobju lanskega leta. Porast energije je bil zaradi ugodnejšega vodnega stanja in postavitve novih turboagregatov AEG in MAN, s katerimi smo krili redukcije ELES-a. Obstoječa razdelilna trafopostaja (RTP) na Jesenicah ne odgovarja niti predpisom niti potrebam železarnice, zato je nujna izgradnja nove postaje, za katero je oprema že delno nabavljena. Specifična poraba elektro energije na skupno proizvodnjo je narasla v primerjavi z lanskim letom od 115 na 116.1 KWH/to.

OSTALA ENERGIJA

Nad vse kritične so vodne naprave v železarni. Nečista voda, njeno pomanjkanje ob izpadih in defektih lahko povzroči velike zastoje v proizvodnji in tudi veliko finančno škodo. Ne smemo odlašati z izgradnjo novih naprav z vsemi potrebnimi zaščitami.

Plinska proizvodnja je zadovoljiva in redna. S postavitvijo nove kolone 100 m³ na uro je rešen problem kisika na Jesenicah. Ozko grlo je še vedno kisik za javorniške obrate, ker valjarna 2400 ne more opravljati zaradi pomanjkanja kisika flemanja in rezanja v tolikšni meri kot to zahteva proizvodnja.

Zaradi nezadostne količine stisnjenega zraka pri kurjenju z mazutom v jeklarni, bo treba čimprej postaviti kompresor „Dingler“ z zmogljivostjo 2800 m³/h pri pritisku 15 atm.

Delo na nasipu

Pereč problem je kanalizacija za meteorno in odpadno vodo, ki ne zadostuje več današnjim potrebam. Potrebna je tudi temeljita ureditev energetskega omrežja.

VALJARNE

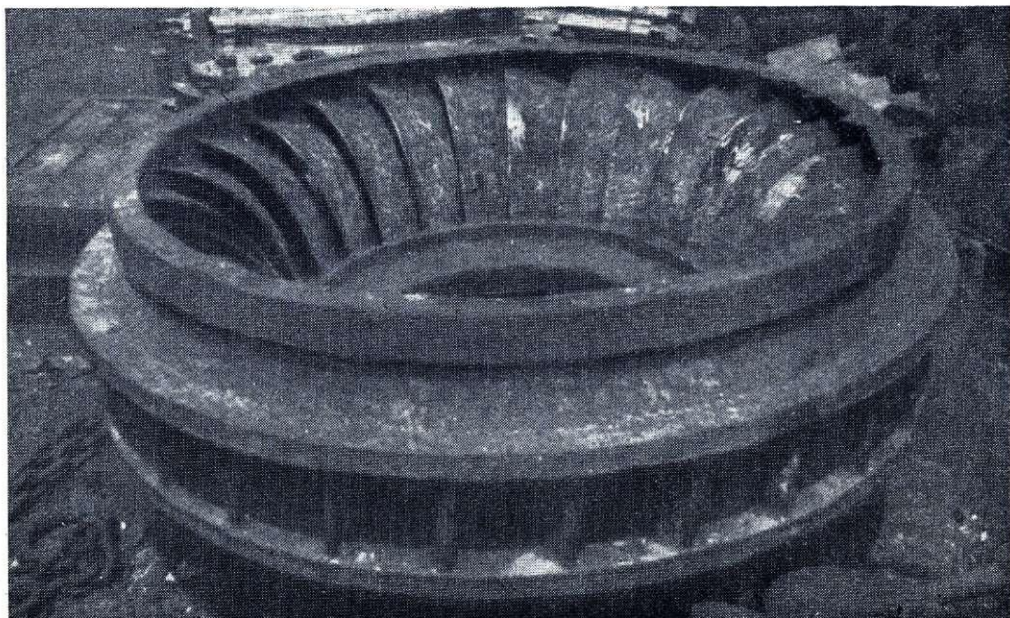
Če primerjamo delo v naših valjarnah v prvem polletju leta 1956 z delom v istem razdobju letošnjega leta in če vzamemo v I. polletju 1956 kot indeks 100, dobimo sledeče rezultate:

Težka proga	115,40 %
Lahke proge	116,20 %
Žična valjarna	99,— %
Valjarna 2400	121,— %
Valjarna 1300	114,— %
Jeklovlek	93,— %

Proizvodnja je bila v prvem polletju 1957 v vseh valjarnah večja kot v letu 1956 razen v žični valjarni, kjer so imeli v letu 1957 veliki remont in pa v obratu jekloviek, kjer se je zaradi spremembe asortimana brušenega jekla opustilo izkoriščanje

V naši livarni
 novo vlití tekač
 Francisove
 turbine
 za našo
 Sava elektro-
 centralo

Foto: Torkar

brusilnice, poleg tega pa je veliko večji izpad neodgovarjajočega kvalitetnega jekla v primerjavi z lanskim letom.

Da so v naših valjarnah presegli proizvodni plan, je vzrok ta, da smo imeli na razpolago zadostno količino elektroenergije, dočim je le-te v lanskem letu občutno primanjkovalo.

Izpleni v valjarnah so bili naslednji:

Po normativu		izpolnjeno
Težka proga	83,50%	83,2%
Lahka proga	91,50%	92,2%
Žična valjarna	87,50%	86,2%
Valjarna 2400	64,—%	63,7%
Valjarna 1300	78,—%	78,4%
Jeklovlek	89,50%	90,2%

Lahke proge in jeklovlek zaznamujejo neznatno prekoračitev izplena, dočim so vse ostale proge pod normativom, kar je tudi posledica strožjega režima pri prevzemu od samih naročnikov, naše tehn. kontrole in izrabljenost naših prog.

Strojne naprave na težki progí so izrabljene in zahtevajo prekomerno in drago vzdrževanje, to pa onemogoča pravilno izkoriščanje koledarskega časa.

PLAVŽ

Proizvodnja v obratu plavž je bila za 3,6% večja od lanskoletne v istem razdobju. Prav tako se je zmanjšala poraba koksa na tono grodlja in to za 4,3% v primerjavi z lanskim letom. Izplen iz rudnega vsipa se je dvignil za 2,1% na 45% izplen celotnega vsipa pa znaša 36,7% in je porastel za 1,7%.

Povečala se je tudi proizvodnja anglomeracije in to za 1%, medtem ko se je poraba koksa zmanj-

šala za 61,2% kg/to t. j. za 8%, ker se v večji meri koristi VP — prah z 15% C kot vložek za anglomeracijo.

MARTINARNA

Tudi v naši martinarni zabeležimo večjo proizvodnjo jekla in to za 7%.

Vzroki za doseženo večjo proizvodnjo pa so:

1. Boljša izraba koledarskega časa od 81,8% na 84,2%.
2. Večja proizvodnja v to/h od 5.55 to na 5.85 to/h.
3. Večji izplen od 89% na 98,4%.

Prav tako so ugodnejši tudi ostali pokazatelji, izvzemši pokazatelja za popravilo dna, kateri se je povečal za 14%. To pa se izraža tudi v večji porabi sintermagnezita. Ta poraba je bila večja od 13,2 kg/to na 14,7. Nadaljnji vzroki večje proizvodnje jekla v martinarni pa so:

Obratovanje s 6 pečmi, v februarju in maju, skrajšani glavni remontí, totalna kurjava z mazutom in generatorskim terom: uporaba boljšega grodlja, indijske rude in dobrega apna. Vse to je prispevalo, da je proizvodnja jekla v martinarni porasla od 186 kg/mh na 199,6 kg/mh t. j. za 7,2%.

ELEKTRO PEČ

Proizvodnja na elektropeči je bila za 53% večja od lanskoletne v istem razdobju. Poglavitni vzroki za večjo proizvodnjo pa so:

1. Zadostna količina električne energije, ki je omogočila dvig storilnosti od 5,5 na 7,7 t/h.
2. Višji izplen od 90,3 na 91,8%
3. Boljše koriščenje koledarskega časa od 63,4 na 89%.

PREDELOVALNI OBRATI

Hladna valjarna je svoj plan za prvo polletje preseгла, medtem ko v žičarni vsled pomanjkanja 30—40 žičarjev ne morejo izpolniti plana. Poleg tega primanjkuje tudi vložnega materiala, vzrok zato pa je iskači v glavnem remontu v žični valjarni, ker ni bilo na zalogi zadostne količine žice.

V cevarni so zadovoljivo izpolnjevali planske naloge in sicer zaradi tega, ker so dobro koristili koledarski čas.

ŠAMOTARNA

Planskih nalog v prvem polletju ni dosegla. Predvidevalo se je, da bodo izdelali več kisle opeke in mase (kakor se je storniralo).

Vsi ostali obrati so v glavnem plan dosegli. Nad 200 jeseniških telovadcev in športnikov letovalo v Baški

TVD „Partizan“ Jesenice je, kakor dosedanja leta, organiziral tudi letos letovanje za pionirje in mladince včlanjene v društvo, na Jadranu.

Letos si je izbral Baško. Tam je uredil taborjenje s 36 šotori, kjer je taborilo 2 krat po 15 dni v skupnem nekaj nad 150 pionirjev, mladincev in članov, ki so bili zaposleni s posameznimi deli. Vodja taborjenja Mirko Petač, ki ga je pozneje zamenjal Anton Antonič, je poskrbel, da je bilo taborjenje za vsako skupino tako s športnega kot zdravstvenega vidika naravnost odlično. Primerna

lega za taborjenje z odlično plažo, ki sega nekako 2 km daleč v morje, bližnje nogometno igrišče in podobno so omogočili, da se je taborjenje razvijalo po programu in nudilo udeležencem letovanja poleg izdatne hrane, rednega treninga s predavanji tudi dovolj razvedrila in zdravja. Ker je bila disciplina vzorna, so jo točkovali in najboljše nagradili. Udeleženci letovanja so hvaležni organizatorjem, ki so vložili v uspeh taborjenja ogromno truda, predvsem pa Okrajnemu odboru zavoda za socialno zavarovanje za izdatno finančno pomoč.

Taborjenje jeseniškega Partizana v Baški je povsem uspelo, saj ni bilo udeleženca, ki bi ob povratku ne znal plavati, ne pridobil na teži in zdravju in ne bi izrazil hvaležnosti nad vsem, kar mu je bilo nudenega.

TVD Partizan Jesenice je odstopil urejen tabor v Baški tudi jeseniškemu hokejskemu klubu in jeseniškemu nogometnemu društvu, ki so letovali na morju po „Partizanu“. V skupnem je taborilo v Baški 62 jeseniških hokeistov in nogometašev, ki so dneve letovanja izkoristili za trening, pa tudi za plavanje in za razvedrilo. Priznanje gre društvom, ki skrbijo za svoje člane, predvsem pa za pionirje in mladince s tem, da jim v letnih mesecih nudijo oddih na Jadranu, kjer se osveže, utrde in predvsem iznebe zastrupljenosti po jeseniškem dimu, prahu in plinu. Morda bi ne bilo odveč razmišljati o tem, da bi na podobna letovanja pošiljali svoje člane, predvsem pa pionirje in mladince poleg telovadnih in športnih tudi ostala jeseniška društva.

Razstavní prostor
naše železarne
na letošnjem
Gorenjskem sejmu
v Kranju

Foto: Rode Kranj

SKLEPI

IV. rednega zasedanja DS Železarne Jesenice dne 26. VIII. 1957

1. DS je potrdil poročilo direktorja računovodskega sektorja in pripombe bilančne komisije, ki je pregledala poslovanje podjetja v preteklem letu.

Zadolžuje upravo podjetja, da ukrepa po teh zahtevah in o izvršenem poroču Okrajnemu Ljudskemu odboru.

2. Sprejel je predlog finančno-ekonomske komisije, da se delavcem in uslužbencem Železarne Jesenice izplača na račun dobička za I. 1957 akontacija v višini enomesečne plače po stanju dne 30. VI. 1957. Delitev naj se izvrši do 31. VIII. 1957 v skladu z veljavnimi predpisi. Za osnovo izračuna enomesečne plače se vzame ocena stopnje tarifne postavke, ki je veljala za I. polletje in 208 ur.

Za pravilno delitev je odgovoren kolegij.

S tem v zvezi je DS sprejel tudi sklep, da se na predlog finančno ekonomske komisije skupna vsota dobička razdeli v razmerju 25% za premije in 75% za plače iz dobička.

3. DS je sprejel sklep, da se vsem zaposlenim v Metalurški industrijski šoli ŽJ izplača iz sklada dobička nagrada za požrtvovalno delo v preteklem letu, v višini enomesečne plače.

4. Poročilo tehničnega direktorja o redu in disciplini v tovarni je DS vzel na znanje. S predlož-

nimi ukrepi za izboljšanje reda in discipline se DS načelno strinja. Organizacijski biro bo proučil predlog o uvedbi kontrolnih ur in zvočnih signalov za odmor, kakor o uvedbi razpoznavnih znakov za delavce.

5. DS je sprejel in potrdil predlog personalnega oddelka, da se razpiše 20 štipendij za visoko šolo in 17 štipendij za srednjo šolo.

6. Sprejel je predlog kap. izgradnje za izgradnjo treh stolpnih hiš s 120 stanovanji na Plavžu in s tem v zvezi najetje 360 milijonov kredita. Zaradi tega je DS odobril prodajo stavbe v Gradisovem naselju za cca 12 milj. din, kateri znesek bomo uporabili kot polog banki za najetje 360 milijonov din kredita.

7. DS je sprejel predlog kapitalne izgradnje, da se najame dodatni kredit iz stanovanjskega sklada v višini 19,7 milj. din za dovršitev blokov XI, XII in za dovršitev fasad s tem, da direktor računovodskega sektorja preveri upravičenost povišanja cen.

8. Gradbenemu podjetju „Sava“ odstopimo del zemljišča zapadno od bloka XVIII. na plavžu, za odškodnino 6.200 din. Priključek instalacij za šesterček naj se zaračuna v odnosu na 1 stanovanje po dnevnih cenah.

9. Tehnični sektor pripravi predlog 10 letnega perspektivnega plana družbenega standarda do prihodnjega zasedanja.

10. Uprava podjetja je zadolžena, da do prihodnjega zasedanja prouči možnost najetja zveznega ali republiškega kredita za stanovanjsko izgradnjo in o tem poroča DS-u.

11. DS je odobril predlog uprave podjetja, da se najame kredit pri Jugobanki v višini 40,9 milj. din za povečanje elektrodnega oddelka (od tega je za 26,6 milj. uvozne opreme).

Nekoliko besed

o redu in disciplini v podjetju

Inž. Arzenšek Ivan,
pomočnik tehn. direktorja

Na nekem tečaju za usposabljanje vodilnega kadra gospodarskih podjetij je bil v sestavu predavateljskega kadra tudi znani predavatelj o vprašanju organizacije dela. Njegov kolega ga je nekoč vprašal, kako to, da dosega tako vidne uspehe na tem polju, ko se je vendar pred tem kot višji aktivni oficir vse življenje ukvarjal z vojaškimi vedami, ki nimajo dosti skupnega z organizacijo gospodarskih podjetij. Odgovor je bil jasen in kratek: Že od vseh vekov nazaj nam zgodovina vojaških operacij jasno priča o tem, da je bila zmaga vedno na strani tistega, ki je imel v svoji **edinici dobro organizacijo, red in disciplino ter času odgovarjajočo opremo.**

Z drugimi besedami povedano, za proizvodni in finančni uspeh podjetja sta potrebni razen odgovarjajočih strojnih naprav in dobre organizacije tudi

red in zavestna delovna disciplina. Pogovoriti se hočemo v tem sestavku na kratko o poslednjih dveh lastnostih ravno iz razloga, ker je za ureditev tega potrebno samo malo več dobre volje in čuta odgovornosti do dela.

Začnimo pri disciplini!

Konkretno, kaj vse spada k temu? Prihajanje na delovno mesto in zapuščanje istega. Ko govorimo o proizvodnosti dela je eden izmed važnih elementov koriščenja delovnega časa in s tem v zvezi koriščenje tehničnih kapacitet. Vsak zamujeni in neizkoriščen čas nam pomeni toliko in toliko izpada proizvodnje, odnosno določeno vrednost, ki gre tako na škodo družbe, kakor tudi na račun posameznika.

Čas odmora in pravočasno menjavanje na delovnih mestih, kakor tudi menjava izmen. Kolikor

Poročilo o obratnih nezgodah za mesec avgust

Obrat:	N e z g o d e						I z p a d		
	smrtne	ostale		skupaj		%	dni	ur	v din
		m	ž	m	ž				
Visoke peči	8	—	8	—	2,2	145	1160	83.845.—	
Martinarna	18	—	18	—	3,3	272	2176	157.281.—	
Elektropeč	1	—	1	—	1,1	7	56	4.048.—	
Javornik I.	18	—	18	—	2,6	204	1632	117.960.—	
Valjarna 2400	3	—	3	—	1,3	42	336	24.288.—	
Javornik II.	7	—	7	—	1,9	77	616	44.524.—	
Javornik IV.	—	—	—	—	—	—	—	—	
Žična valjarna	6	—	6	—	3,0	51	408	29.490.—	
Jeklovlek	—	1	—	1	0,8	19	152	10.987.—	
Predelovalni obrati	8	—	8	—	1,2	102	816	58.980.—	
Cevarna	2	—	2	—	1,0	11	88	6.360.—	
Elektrodni	1	3	1	3	3,0	47	376	27.177.—	
Livarna	2	1	2	1	1,6	44	352	25.443.—	
Samotarna	—	—	—	—	—	18	144	10.408.—	
Energijski	—	—	—	—	—	—	—	—	
OTK	1	—	1	—	0,6	6	48	3.469.—	
Mehanična delavnica	2	—	2	—	0,6	14	112	8.095.—	
Konstruksijska	3	—	3	—	1,5	30	240	17.347.—	
Elektrodelavnica	—	—	—	—	—	—	—	—	
Gradbeni oddelek	2	—	2	—	0,9	52	416	30.068.—	
Javornik III.	3	—	3	—	0,7	66	528	38.164.—	
Promet	6	—	6	—	1,6	147	1176	85.001.—	
Transport	3	—	3	—	1,5	28	224	16.192.—	
Kapitalna	—	—	—	—	—	27	216	15.612.—	
Garaža	1	—	1	—	5,0	22	176	12.721.—	
Direkcija	—	—	—	—	—	—	—	—	
Pomožna služba	—	—	—	—	—	—	—	—	
Komunalni oddelek	—	1	—	1	0,7	3	24	1.735.—	
MIS	—	—	—	—	—	—	—	—	
Nabavni oddelek	—	—	—	—	—	—	—	—	
Skupaj:	95	6	95	6	1,5	1434	11.472	829.196.—	

Skupno nezgod: 101

Nezgode na poti v in iz službe: 5 nezgod, 104 dni, 832 ur.

tega ne izpolnjujemo tako kakor delovni red vsake gospodarske organizacije zahteva, so negativne posledice enake, kakor že preje navedeno.

Tudi prekomerna in neopravičena odsotnost od dela je rak-rana v marsikaterem podjetju. Naša socialistična skupnost daje ogromna sredstva za brezplačno zdravljenje. Nastaja pa večkrat vprašanje ali koristimo to res samo takrat, kadar smo zdravljenja potrebni in ali se včasih za tem vendar ne skriva kaj drugega. Konkretno imamo v podjetju precej delavcev in to celo starejših, ki leta in leta nimajo niti enega bolniškega ali sličnega izostanka, so pa tudi taki, ki jim je stalno izostajanje od dela v tej ali oni obliki že nekako v krvi in si rednega dela po njihovih pojmih drugače sploh ne morejo misliti. Žive pa tako eni kakor drugi pri več ali manj enakih življenjskih pogojih. Ko govorimo o proizvodnosti dela kg (moža) uro moramo kritično obdelavati tudi ta vprašanja.

Hitro in dosledno izvrševanje proizvodnih nalog.

Navajeni smo, da razpravljamo, ko je nalog že dan o tem, ali naj se določeno delo izvrši ali ne. Dogaja se celo, da včasih na to hote ali nehote pozabimo. Oboje je škodljivo in nedopustno. Izdanemu nalogu

sledi samo izpolnitev in je v tem trenutku konec vsake filozofije. Razpravljati in konstruktivno sodelovati pa moramo takrat, ko se ta ali ona naloga postavlja.

Medsebojni odnosi in upoštevanje nadrejenosti in podrejenosti. Med člani vsake delovne skupine tako v ožjem kakor v širšem smislu mora vladati določeno sožitje in medsebojna strpnost. Uspeh dela v veliki meri zavisi od harmoničnosti delovne skupine, ki mora imeti skupen cilj in namen, nikakor pa, kakor se v praksi večkrat pojavlja, da zgolj iz osebnih razlogov vleče voz vsak na svojo stran. Pravilni tovariški odnosi so osnova za uspešno delo. Pri tem moramo upoštevati na eni strani službeni položaj vodstvenega kadra podjetja, vključno od predelavca in delovodij navzgor, istočasno morajo pa isti imeti pravilno razumevanje do teženj in mnenj svojih podrejenih. Kakršne koli druge metode in principi dela so zgrešeni in družbi kot taki samo škodijo.

Nekoliko še o redu v podjetju.

Zrcalo vsakega podjetja je v tem koliko vlada v podjetju red in čistoča ali pa nasprotno temu nered in nečistoča. V vsaki družbi imamo ljudi, ki so k temu že od mladosti navajeni in tako vzgojeni, so

Gorenjska upravičeno sodi med najlepše kraje v naši domovini — Foto: Jaka Čop

pa zopet tudi taki, sicer v manjšem številu, ki jim te lastnosti preveč ne leže. Je pa to vprašanje izredno važno in zavisi od tega v prvi vrsti varnost dela, po drugi strani pa v veliki meri tudi kvaliteta dela.

Konkretno gre za to, ali vlada red in čistoča na delovnem mestu, kakor tudi v neposredni njegovi bližini. Napačno je mnenje tistih, ki trde, da je to neko dodatno delo, za katero je potrebna posebna skupina ljudi, ki naj zato v obratu ali podjetju skrbi in ureja. Jasno nam mora biti, da spada ta posel k rednemu delu delovnega mesta in je vedno na vseh delovnih mestih toliko prostega časa, da se to lahko v redu izvršuje.

Nadalje pravilno vskladiščenje osnovnih surovin in drugega reprodukcijskega materiala. Ogromne škode lahko nastajajo, če se temu ne posveča zadostne pozornosti. Koliko nezgod in smrtnih primerov nastaja ravno zaradi tega, ker je vsa mogoča navlaka ravno tam, kjer ne bi smela biti. V veliki meri zavisi tudi kvaliteta izdelka, posebno na onih delovnih mestih, kjer sam tehnološki proces zahteva izredno čistočo in pazljivost pri delu.

O vsem tem so razpravljali člani CDS-a Železarne Jesenice na svojem zadnjem zasedanju. Na predlog tehničnega direktorja, ing. Rebeka, ki je to problematiko podrobno nakazal so bili sprejeti sledeči sklepi:

— Dosledno izvajati 8-urni delovni čas na vseh delovnih mestih. Motnje, ki nastajajo vsled prevozov na delovno mesto, kakor tudi od delovnega mesta je temu primerno vskladiti.

— Odmor za malico traja maks. 15 minut, kar velja za obrate, kjer je to možno izvajati skupinsko, kakor tudi kjer ni možno — za posameznike.

— Uvedba slušnih signalov za znak malice, v vseh obratih, kjer je to možno.

— Delo se predaja načelno na delovnih mestih, kar je posebno važno za bolj odgovorna posamezna delovna mesta, še prav posebno pa se brezpogojno mora vršiti predaja dela ob menjavi izmen predelavcev, delovodij in ostalega operativnega vodilnega kadra.

— Nedopustno je postopanje iz enega na drugo delovno mesto, še prav posebno pa iz obrata v obrat. Dovoljuje se to le po nalogu predpostavljenega z določeno nalogo.

— Uvedba razpoznavnih znakov za delavce tujih podjetij, ki delajo v Železarni, po potrebi pa razpoznavne znake tudi za delavce posameznih obratov.

— Uvedba kontrolnih ur za posamezne obrate ter za zunanja dela eventuelno pri vratarjih.

— Nenehna in stalna skrb za red in čistočo na vseh delovnih mestih, kakor tudi v okviru obratov. Vso nepotrebno navlako in odpadni material je treba spravljati na za to odrejene prostore.

— Pravilno in smoterno vskladiščenje vseh osnovnih surovin in ostalega vložnega materiala.

— Za izvajanje vseh navedenih nalog je polno odgovoren celoten operativni kader podjetja, ki je dolžan v okviru svojih kompetenc v primerih odstopanja in prekrškov disciplinsko ukrepati.

Posvetovanje naših jeklarjev

Navada, da se jeklarji vsaj enkrat v letu sestanejo, je precej znana. Kdo skliče sestanek kolektiva, ni tako važno. Pobudnik sklicanja letošnjega sestanka je bil GDS. Da je bila potreba za sestanek kolektiva, naj bo razvidno iz dnevnega reda, ki je bil naslednji:

1. Poročilo oziroma značilnosti s kongresa DS
2. Analitična ocena delovnih mest in njen namen
3. Ocenjevanje delavcev
4. Individualne premije
5. Uspehi in težave v obratu
6. Poročilo o delu GDS

Po dnevnem redu bi sklepali, da je sestanek trajal vsaj 5 ur. Tudi za udeležbo bi rekli, da je bila zelo dobra. Žal, udeležba je bila minimalna. O tem

nekaj več na koncu. Povrnimo se na trajanje sestanka. Ni trajal 5 ali celo 6 ur, temveč le tri ure. Kljub temu je bila razprava zelo jedrnata in konstruktivna. Oglejmo si potek sestanka in razprave, pa nam bo slika takoj jasna.

Referent za prvo točko je bil tov. ing. Prešeren Alojz. Kot delegat kongresa ni govoril o raznih razpravah ali pa o resoluciji s kongresa, temveč o raznih drobnejših vtisih, ki so na prvi pogled malenkostni, toda zanimivi in potrebni. Razlog za tako referiranje je razumljiv. Razprave in resolucijo smo lahko brali v dnevnem časopisju. Tudi »Železar« je že začel objavljati gradivo s kongresa. Poleg drugega je referent govoril o predpripravi za kongres sami. Sprva je bilo mišljeno, da bi kongres pokazal le uspehe v našem delavskem samoupravljanju. V pripravah pa se je izkristaliziralo mišljenje, naj bi kongres v glavnem obravnaval težave in pomanjkljivosti, ki zajemajo delavsko samoupravo. Res, kongres je tudi tako delal. Najlepši in najbolj svečani del kongresa je bil med pozdravnim govorom predsednika republike tov. Tita. Že sam mladostni in zagoreti obraz tov. predsednika je napravil na nas delegate poseben vtis. Politično najbolj zanimivi so bili pozdravni govori delegatov iz Rusije, Madžarske in Češke. Vsi so lepo začeli, vendar so v nadaljeva-

o omenjeno je bilo, da pri ocenjevanju delavcev zavedamo na težavo, ker zaenkrat ni mogoče izkazati proizvodnosti v obratu. Tako so sedaj vsi obrati vezani na povprečje podjetja. Proizvodnost po obratih pa je precej različna.

Čeprav mora biti vsaka individualna premija finančno argumentirana, so skoraj vsi jeklarji premirani. Razlog za to je v tem, ker se vsak prihranek na materialu da finančno izkazati. Da delavci v jeklarni lahko precej zaslužijo s premijami, je razvidno iz naslednjega. Če bi n. pr. zmanjšali uporabo sintere magnezita od odobrenih 13 kg na tono jekla, na 11 kg na tono, bi delavci, ki so pri tem upravičeni na premijo, dobili po 2.000 din mesečno. Tudi na vzdržnost peči je lepa premija. Planirana vzdržnost je 450 šaržev. Pri tem dobijo topilci že po 3.000 din. Če se vzdržnost poveča na primer na 500, bi vsak premirani delavec dobil po 7.900 din. Raznih možnosti pa je še cela vrsta. Pripomniti je, da je n. pr. poraba opeke za ponovce v prvem polletju za 3,2 kg manjša od lanskoletne. Zaradi takega prihranka bodo upravičenci dobili po 2.100 din. Pri sintere magnezitu pa ni tako, ker je poraba za 1,3 kg večja od dovoljene. Zaradi tega je šef grupe pozval celotni kolektiv k štednji ter disciplini, da bi na ta način obdržali raven proizvodnje prvih šest mesecev. To

Pri martinovih
pečeh

Foto:
Smolej Slavko

njih govorili le o uspehih svojega delavskega razreda. »Nadvse lepo sprejet je bil govor poljskega delegata, ki smo ga pozdravili z burnim aplavzom,« tako je povedal tov. ing. Prešeren.

Predsednik GDS tov. Pogačnik je v kratkih besedah opisal namen analitične ocene delovnih mest. V razpravi pa je bila podana zahteva, naj bi se razne meritve, ki so bile izvedene v ta namen, ponovile v Jeklarni in to sedaj v poletni vročini. Zahteva, da bi se meritve ponovile, je utemeljena, saj je na poletni konferenci sindikalnega odbora podjetja bilo govora o tem.

je z minimalnim trudom tudi dosegljivo. Predlog je bil, da bi škarjevce v starem železu lahko premirali.

Najbolj zanimiva je bila razprava o uspehih in težavah v obratu. Uspeh obrata je lepo razviden iz tega, da je n. pr. jeklarna od predkalkuliranih 5.718 din na tono jekla znižala ceno za 2.710 din na tono. Koledarski čas je bil v prvem polletju letošnjega leta izkoriščen s 84,7%. Tako je Jeklarna za cele 4% izboljšala koriščenje koledarskega časa. To je zelo lep uspeh jeklarne, saj se je tako približala raznim bolj razvitim državam, ki koledarski čas

koristijo z 88 %. Na sestanku je bil sprejet sklep, da bi tako skušali delati do konca leta. Na tem pa je verjetno zainteresiran vsak delavec, saj se mu to pozna pri plači. Da je res tako, se vidi iz tega, ker je jeklarna v mesecu juliju prekoračila akord za 30 %. Tudi o napakah je bilo govora. Nikakor ni lepo, da se razni železni odpadki iz jeklarne vozijo na hald. Tudi glede stanja, ki ga je pred kratkim našel v jeklarni član ZIS tov. Franc Leskošek, jeklarji ne bodo (po razpravi na sestanku) stali križem rok.

Zadnja točka dnevnega reda je bila izčrpana s kratkim pregledom sklepov GDS. Iz teh je bilo razvidno, da si je GDS prizadeval, da bi rešil razne težave, ki so nastopale v zvezi z kvaliteto, delovno disciplino, pomanjkanjem delavcev, delovno obleko, nedeljskim delom in letnim dopustom, kantino, kuhanjem kave, malico za težke obrate itd. Razprava je potrdila pravilnost dela GDS. Ostro je obsodila ljudi, ki ne pridejo na take sestanke, kjer obravnavajo izključno gospodarsko - finančna vprašanja obrata. To pa tem bolj za to, ker je od razprave na takih sestankih v veliki meri odvisno denarno prejemanje slehernega delavca. Razprava je tudi pokazala, da ravno oni člani kolektiva, ki ne najdejo časa za take sestanke, ostro napadajo gospodarjenje v obratu. Tak odnos do našega delavskega samoupravljanja je nesocialističen in nelojalen. Čeprav je bila udeležba tako skromna, je sestanek dosegel svoj namen.

A. K.

Naš obisk pri otrocih padlih borcev v Pulju

Občinski odbor Zveze borcev na Jesenicah je sklenil, da obiše otroke padlih borcev, ki so bili prav tiste dni na taborjenju ob obali Jadranskega morja v Pulju. Namen tega obiska je bil, da se vodstvo organizacije Zveze borcev NOV prepriča o koristnosti takšnega letovanja ter da se obdari otroke.

Taborišče, v katerem so taborili otroci padlih borcev, je odlično urejeno. Zasluga za to gre Okrajnemu odboru Zveze borcev v Kranju, samo taborišče pa je bilo organizirano in urejeno v neposredni bližini mesta Pulja; to je na skrajnem robu Istrskega polotoka.

Člane delegacije, ki je obiskala taborišče, v katerem so letovali otroci padlih borcev, so ob prihodu navdušeno sprejeli tako »Komanda« kakor tudi otroci sami. Komandirji, kuharice ter ekonom so bili partizanski tovariši, življenje v taborišču pa je bilo zasnovano na nekdanjem partizanskem tovarištvu brez kakršnekoli prisiljene discipline. Tu so preživljali počitnice otroci padlih borcev z vse Gorenjske ter se med seboj spoznavali in si postali dobri prijatelji in tovariši, kakor so bili njihovi očetje — partizani, ki so padli v borbi z okupatorjem. Dnevni red v taborišču je bil seveda podoben

Ne posnemajmo jih

SODELAVCA JE OKRADEL

V. F., premikač iz Zelezarne, je imel to slabo lastnost, da je v odsotnosti delavcev stikal v garderobi iz žepih raznih suknjičev. Ko se je nekega dne v septembru lanskega leta zopet lotil tega nečednega posla, je našel v žepu suknjiča K. A. v nezaklenjeni garderobi obrata Plavž moško zapestno uro in 1000 din gotovine. Ne da bi ga motilo, da je s tem okradel sodelavca, ki se preživlja z delom svojih rok, si je denar in uro prisvojil. Oškodovanec ne bi najbrž nikoli več videl denarja in ure, če ne bi meseca novembra Vrbanc zgubil denarnice, katero je pa pošteni najditelj, ki ni imel V. lastnosti, izročil mojstru prometnega oddelka. Ob tej priliki je bila v najdeni denarnici tudi njegova ura. Obsojen je bil na en mesec in 15 dni zapora. Sličnih tatvin bi bilo dosti manj, če bi delavci redno zapirali vsak svojo omarico, kjer imajo med delom spravljeno obleko.

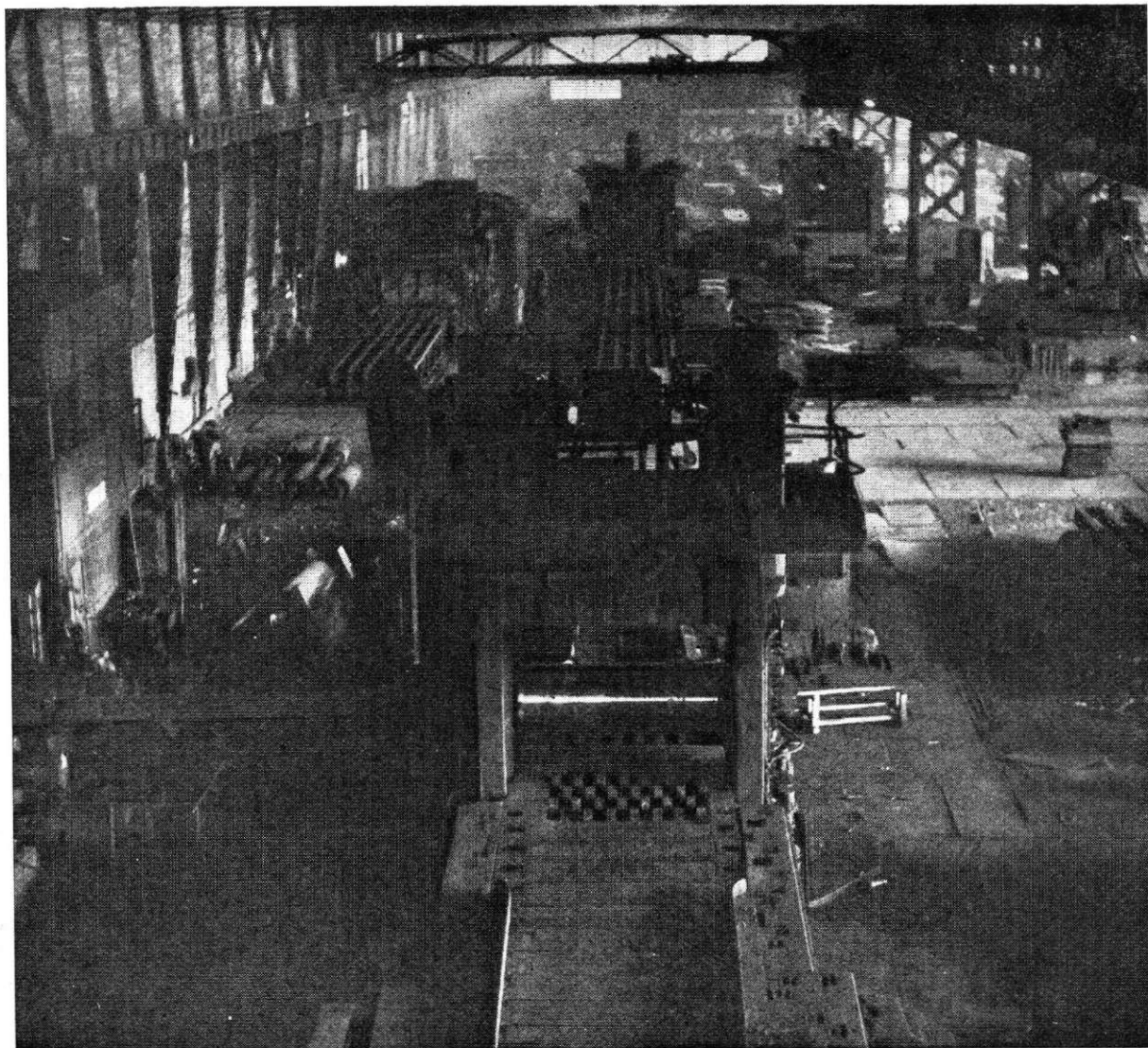
TUDI NJEMU JE SPODLETELO

Električar Š. B. je prejemal za popravila napeljave električnih instalacijskih naprav v skladišču podjetja popolnoma nov električni material z naročilom, naj ga uporabi pri svojem delu. Ker ga pri delu ni nihče kontroliral, je seveda namesto novega uporabljal pri popravilu star, že deloma uporabljen ali pa izrabljen material, medtem ko si je novega prisvajal in ga v gostilnah prodajal raznim osebam. Po ugotovitvah sodišča si je na ta način prilastil v teku meseca julija 1956 v obratu Javornik 60 m NG žice, 7 kom. Edison okovja, 4 kom. stikal in en ekol izolirnega traku v skupni vrednosti 3380 din. Obsojen je bil na en mesec zapora pogojno za dobo enega leta, plačilo stroškov kazenskega postopka 500 din in povračilo škode podjetju.

življenju v drugih taboriščih, vendar se je v nečem le razlikoval. Poleg športnih iger in kopanja v morju ter splošnega veselja pa otroci niso pozabili na svoje starše, na partizane in njihove štiriletne borbe z nadmočnimi sovražniki. Kdaj pa kdaj so zapeli lepo in nikdar pozabljeno partizansko pesem, sicer pa so jim njihovi vodje v taborišču — partizani pripovedovali svoje spomine. Kadar so partizani pripovedovali o svojih doživljajih sredi temnih host, je vladala v taborišču tišina, kakršne še nikoli nisem nikjer opazil. Otroci so z zanimanjem poslušali spomine starih partizanov in enoglasno izjavili, da tako lepo, kakor letos na taborjenju, ni bilo še nikoli.

Protí večeru so otroke obdarili člani Občinskega odbora Zveze borcev, nato pa jim je predsednik nadzornega odbora govoril o pomenu organizacije, ki se trudi, da bi kar najboljše skrbela za njihov nadaljnji razvoj in vse dobro v življenju; poudaril pa je, da pričakujemo to, da bodo postali dobri nasledniki svojih očetov — partizanov in da si bodo z učenjem pridobili zvrhano mero znanja, ki jim bo v življenju povsod koristilo. Skratka, potrudijo naj se, da bodo vzor socialističnega človeka

»Jernej«

Pogled z žerjava na progo valjarne 2400 — Foto: Tone Urbanc

Urbar ing. Ciril

Nekaj paberkov iz valjarne 2400

Dolina Save se proti Jesenicam povsem stisne. V tej dolgi in globoki dolini stojijo tovarniški dimniki kot stražarji pri vходу v gornjo savsko dolino. Tu je dolga desetletja jeseniški kovinar koval svoj značaj in jeklenel v boju za svoje pravice. Nikoli ne utihnejo stroji, veliki žerjavi, transporterji, generatorji, kavperji...

Peči žarijo — od vročine ožgana lica, prepotena telesa — povsod borba z ognjem in razbeljenim železom. Zapleteni mehanizem železarne se vrtili od jutra do večera, od večera do jutra — noč in dan.

Ob veličastnem pogledu na jeseniški gozd dimnikov pa marsikdo prezre važen del jeseniške železarne — javorniške valjarne, ki stoje skromno stis-

njene pod hribom. Med njimi zavzema vidno mesto po tonaži valjarna debele pločevine (2400). Proizvodni program te valjarne je debela pločevina z maksimalno debelino 40 mm, dolžino 16 m in širino 2050 mm.

Valjarna 2400 je nov, sodoben obrat, v celoti mehaniziran, ki je bil grajen v letih 1948/1950, kajti edina obstoječa valjarna za srednjo in debelo pločevino zastarelega tipa niti zdaleč ni mogla kriti vseh potreb v državi po navadni, broski in kotlovski pločevini. Vendar izgradnja novega in modernega valjavniškega objekta ni bila lahka naloga, zlasti še, ker dotlej nismo imeli potrebnih izkušenj za tako gradnjo. Poleg tega smo bili za dobavo določenih

strojev vezani tudi z inozemskimi tvrdkami, ki pa pogodb v večini primerov niso realizirale zaradi nastale politične situacije in gospodarske blokade informbi:ojevskih držav v letu 1948.

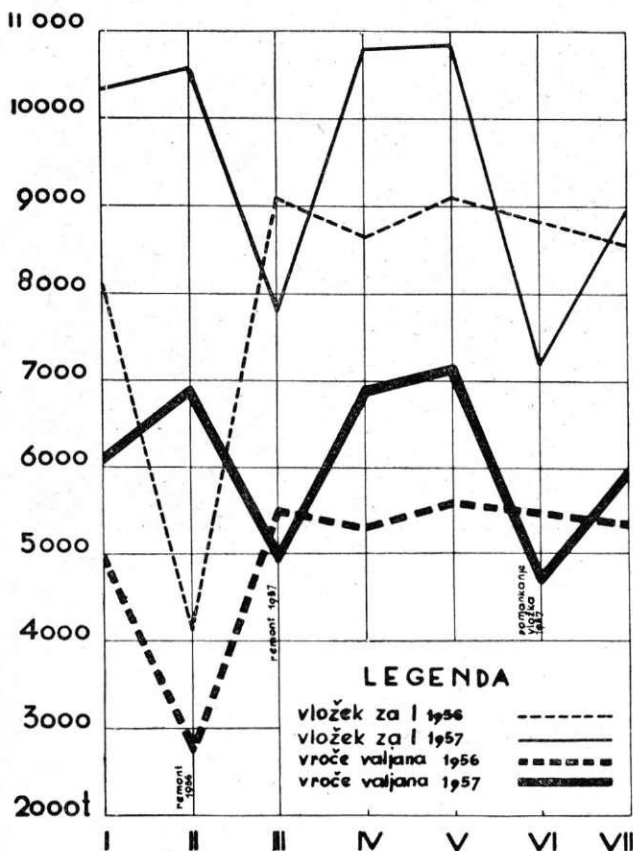
Kljub vsem zaprekam pa je bila progna nove valjarne stavljen v pogon na Dan republike 29. novembra 1949. Vse do leta 1950 je valjarna poizkusno obratovala, od tedaj dalje pa se je pričelo normalno obratovanje in s tem naloga doseči predvideno zmogljivost v proizvodnji kvalitetne pločevine. Toda prva leta obratovanja še niso doprinesla zaželeno proizvodnje zaradi objektivnih težav in raznih pomanjkljivosti. Šele lani se je valjarna z doseženo letno proizvodnjo tesno približala nominalni kapaciteti proge 60.000 ton letne proizvodnje. Prav zato so sledeča izvajanja omejena na analizo doseženih re-

V marcu letos se krivulji vložka in vroče valjane pločevine lomita navzdol in sicer nekoliko pod lanskoletno krivuljo vsled pomladanskega enotedenskega remonta v marcu in prav tako enotedenskega zastoja vsled pomanjkanja vložka v mesecu juniju. V povprečju pa je letošnja proizvodnja vroče valjane pločevine dosegla dosedaj rekordno višino, saj je skupno za celih 7817 ton višja kot pa v istem razdobju lani.

Če se ozremo še na sl. 2, ki nam prikazuje diagram proizvodnje gotove robe od 1. januarja do 1. avgusta leta 1956 v primerjavi z letom 1957, vidimo, da se letošnja proizvodnja gotove robe tudi močno dviga v primeru z lanskoletno, kakor tudi z letošnjo planirano gotovo robo. Letošnja proizvodnja gotove robe je namreč za 6648 ton višja od lanskoletne in za 3869 ton višja od planirane letošnje gotove robe.

Marsikdo se vpraša, ali niso vzroki tako visokemu prekoračenju letošnje proizvodnje vroče valjane in

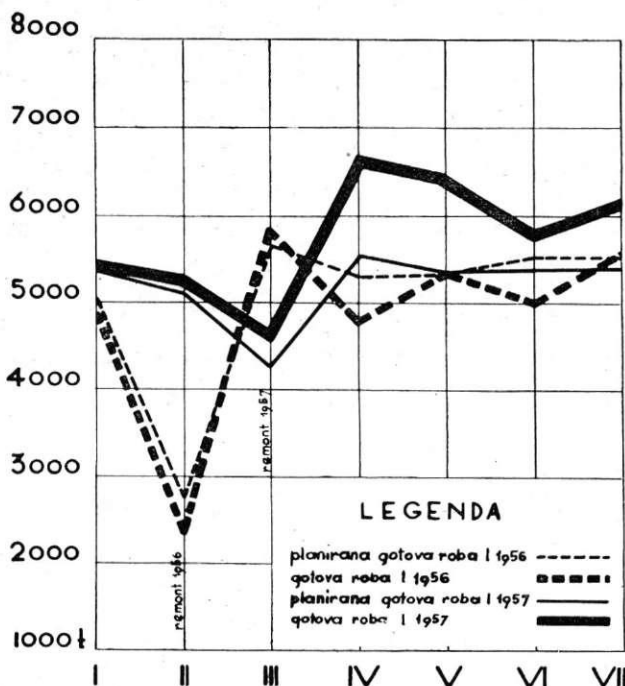
Diagram vložka in vroče valjane pločevine od meseca januarja do julija 1. 1956 in 1957
Sl. 1

zultatov od 1. 1. do 1. 8. 1956, v primerjavi z istim razdobjem v letošnjem letu.

Slika 1 nam prikazuje diagram vložka in vroče valjane pločevine v prvih sedmih mesecih leta 1956 in leta 1957. V primerjavi z lanskim letom nam obe krivulji, ki ponazorujeta letošnjo predelavo vložka in proizvodnjo vroče valjane pločevine zelo vidno izstopata navzgor, razen v marcu in juniju in to iz navedenih razlogov:

Diagram proizvodnje gotove robe od meseca januarja do julija za l. 1956 in 1957
Sl. 2

gotove robe, predvsem v pomanjkanju električne energije v lanskem letu, ki je bilo letos dovolj. Toda, da temu ni tako, nam dokazuje naslednja primerjalna tabela, kjer je po mesecih za l. 1956 in l. 1957 razvidno gibanje obratovalnega in čistega časa valjanja. Iz naslednje tabele se odraža tudi pomemben letošnji napredek v takozvanem koriščenju postrojenja t. j. v razmerju med obratovalnim in čistim časom valjanja.

	Leto 1956			Leto 1957		
	Obr. čas ur	Čisti čas ur	Korišč. časa %	Obr. čas ur	Čisti čas ur	Korišč. časa %
Januar	551.3	444	80.3	624	500	80.3
Februar	296	224.05	76.	576	482.55	83.6
Marec	680	624	91	494.05	397.15	80.6
April	592.	465.	78.8	624	535.45	85.8
Maj	600.	484.05	80.6	600	483.05	80.6
Junij	648	478.15	73.8	456	369.25	80.8
Julij	608	450.05	74.1	552	444.55	80.5
Skupno	3975.3	3170	80.5	3926	3210	81.8

Izkoriščenje postrojenja v letu 1956:

$$\frac{\text{Čisti čas}}{\text{Obratovalni}} \times 100 \text{ v } \% = \frac{3170}{3975} \times 100 = 80.3\%$$

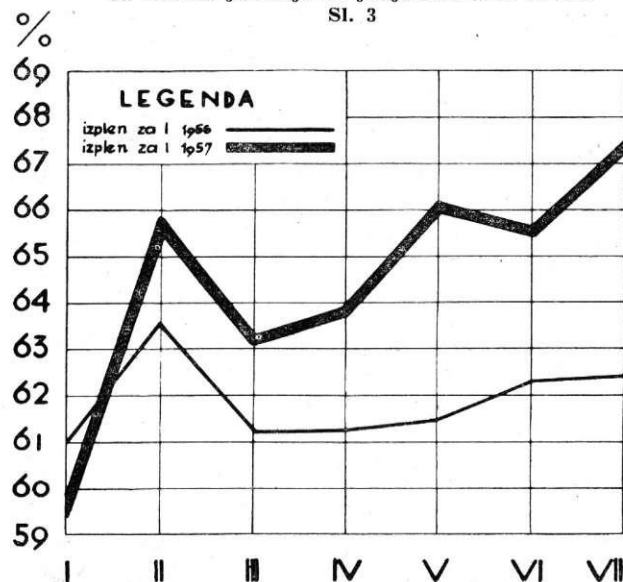
Izkoriščenje postrojenja v letu 1957:

$$\frac{\text{Čisti čas}}{\text{Obratovalni}} \times 100 \text{ v } \% = \frac{3210}{3926} \times 100 = 81.8\%$$

Pri tem je treba upoštevati dejstvo, da je čisti neprekinjeni zastoj 216 ur vsled pomanjkanja električne energije v februarju lani že upoštevan pod mirovanjem tako, da na koriščenje časa niti ne vpliva. V februarju lani smo v času pomanjkanja električne energije izvedli pomladanski remont, ki se po času izenačuje z letošnjim 1-tedenskim remontom v marcu. Preostali zastoji med obratovanjem vsled pomanjkanja električne energije v prvih treh mesecih lani, ki niso zapopadeni pod mirovanjem in, ki znašajo skupno 133 ur, se pa izenačujejo z letošnjim zastojem v mesecu juniju in sicer 144 ur vsled pomanjkanja vložka.

Iz tega izvajanja sledi logični zaključek, da v pomanjkanju električne energije lani ni iskati absolutnih vzrokov za več kot enomesečni naskok letošnje proizvodnje. Bistvo letošnjih proizvodnih uspehov tiči predvsem in izključno v naslednjem:

Diagram izplena od meseca januarja do julija za l. 1956 in 1957
Sl. 3

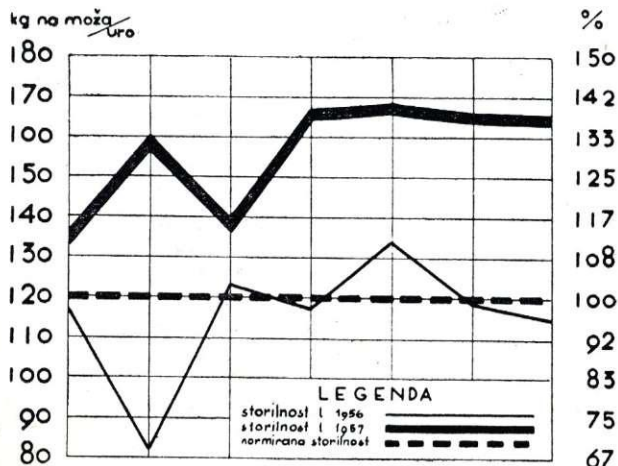
Poleg že omenjenega koriščenja postrojenja, ki je letos za 1.5% boljši kot v istem razdobju lani, je izraziti napredek zaznamovan tudi v izplenu. Kakor je razvidno iz sl. 3, ki nam prikazuje diagram izplena, se krivulja letos doseženega izplena močno dviga nad lanskoletno. V povprečju je letošnji izplen za 2.2% višji od lanskoletnega, kar znese v odnosu na letni plan — 1320 ton pribitka v proizvodnji gotove robe. Kot je znano vplivata na izboljšanje izplena predvsem dva faktorja in sicer 1. ugodni pogoji pri izbiri vložka in 2. čim manjši izmeček vsled najrazličnejših napak. Že iz dejstva, da je bilo zlasti letos občutno pomanjkanje vložka sledi, da prvi faktor vsled neugodnih pogojev ni vplival na izboljšanje izplena. Ostane torej še drugi faktor t. j. zmanjšanje izmečka in prav v tem pogledu se zrcalijo letošnji uspehi, ali z drugo besedo — v tem dejstvu najdemo ključ za letošnji očiteljni vzpon in napredek v celoti.

Od 1. I. — 1. VIII. 1956 smo imeli povprečno 12.03% izmečka, dočim imamo letos v istem razdobju le 5.66% izmečka. Razlika znaša 6.37% ali izraženo v odnosu na letni plan 3800 ton več pločevine kot lansko leto. Ta čisti prihranek na pločevini v letošnjem letu je v glavnem posledica izboljšanja delovne metode v valjarni, kjer je v januarju letos bila uvedena nova pomembna faza dela v tehnološkem procesu in sicer avtogeno čiščenje (flemanje) celokupnega vložka. V prejšnjih letih je bil temu postopku podvržen le kotlovski vložek, dočim se letos flemma ves vložek, razumljivo tistih kvalitet, ki so za ta postopek z oz. na kemično analizo sposobne. Ker pa prevladujejo navadna konstrukcijska jekla in jekla za brodogradnjo, je v tem že všteto skoraj 85—90% celokupnega vložka, sposobnega za flemanje. Da je valjarna na ta način dosegla učinkovite rezultate, ki pomenijo velik korak naprej tudi v takozvanem kvalitetnem premiku, pa lahko ugotovimo iz naslednjega:

Dolgoletni problem »divje zaloge« ali prostih viškov v meterski pločevini, ki je kot rezultat nedognanosti tehnološkega procesa predstavljal rak-rano valjarne 2400, z uvedbo omenjenega postopka postopoma odpade. Dočim je lansko leto skladišče sprejelo od valjarne 8042 ton divje zaloge, je v istem razdobju letos sprejelo le 1727 ton. Razlika 6315 ton pomeni, da je valjarna namesto zaloge izvaljala in adjustirala 6315 ton več kvalitetne pločevine na redna naročila v primerjavi z istim razdobjem lani. Iz tega se vidi, da je valjarna 2400 na osnovi istega postopka, s katerim je zmanjšala, kot že omenjeno, izmeček, zmanjšala tudi takozvano »divjo zalogo«.

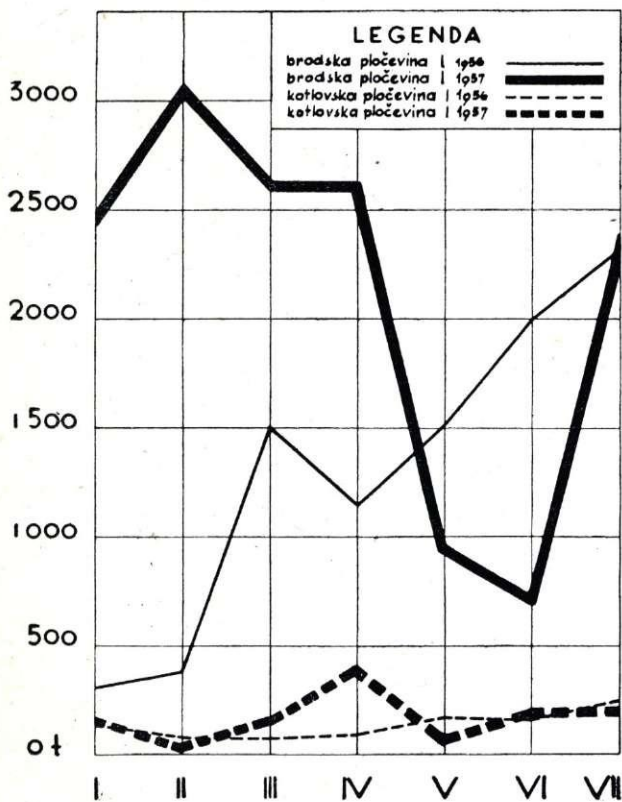
V prejšnjih letih kakor tudi v lanskem letu smo bili prisiljeni vsled težavnosti plasmana metersko pločevino forsirano nuditi za izvoz za Indijo, Južno Ameriko itd. V letošnjem letu pa trenutno sploh ne nastopa vprašanje plasmana na domačem tržišču niti vprašanje divje zaloge, zato smo izvoz debele pločevine skoraj popolnoma ustavili. Le z namenom, da bi železarna obdržala povezavo z obstoječimi poslovnimi zvezami v tujini, smo tudi letos odpremili cca 3500 ton kvalitetne pločevine za Indijo.

Diagram storilnosti
od meseca januarja do julija za l. 1956 in 1957
Sl. 4

Izboljšanje organizacije dela in delovnih metod ter izpolnitev tehnološkega procesa v letošnjem letu pa se odraža tudi v diagramu storilnosti, ki nam ga prikazuje sl. 4. Visoko nad normirano storilnostjo, kakor tudi nad lanskoletno — doseženo se dviga krivulja letos dosežene storilnosti. Ta diagram

Diagram proizvodnje brodske in kotlovske pločevine
od meseca januarja do julija za l. 1956 in 1957
Sl. 5

nam obenem jasno demonstrira visoko strokovnost, ki jo je delovni kolektiv valjarne že dosegel letos, vsled česar doseženi uspehi niso mogli izostati.

Valjarna 2400 pa ne izkazuje letos samo količinskega in kvalitetnega napredka, temveč tudi očigledni kvalitetni premik v asortimanu. Že če primerjamo planirano brodsko pločevino, ki je znašala lani 19.600 ton z letošnjo planirano 29.200 ton, ugotovimo razliko cca 10.000 ton več planirane brodske pločevine letos, seveda na račun navadne pločevine.

Na sl. 5 pa nam krivulja dosežene proizvodnje brodske pločevine v letošnjem letu zopet izrazito odstopa od lanskoletne, v manjši meri pa tudi krivulja dosežene proizvodnje kotlovske pločevine. V številkah izraženo je letošnja proizvodnja brodske pločevine za 5563 ton višja, proizvodnja kotlovske pa za 268 ton višja kot v istem časovnem razdobju lani.

Na osnovi vseh teh dokumentarnih analiz, podatkov in izvajanj lahko zaključimo, da valjarna sledi kvalitetnemu premiku železarne in da bo v letošnjem letu s takim delom kot dosedaj nedvomno prvič dosegla in preseгла nominalno zmogljivost proge, t. j. 60.000 ton in več.

Toda sredi vseh teh naporov in prizadevanj celotnega delovnega kolektiva valjarne doseči čim več in čim bolje, ga je doletela velika nesreča. Dne 30. VII. 1957 ob 5.05. uri je prišlo do zloma valja in istočasno tudi do zloma desnega valjčnega stojala. Odveč bi bilo navajati objektivne in subjektivne vzroke, kakor tudi krivce; komisijsko je namreč ugotovljeno, da je bil zlom valja izredno kompliciran, vsled česar so nastale vibracije, iz katerih so rezultirale izredno močne sile, ki so povzročile razpoko na stojalu. Ker je tak kompliciran zlom valja neobičajen in je verjetnost nastopanja v praksi kakor 1 : 100 se lahko smatra s stališča valjarne prakse kot vpliv višje sile. Direkcija železarne je skupno z obratovodstvom takoj pristopilo k čimprejšnjemu varenju stojala in sicer z osvajanjem trenutno najbolj sodobne in solidne metode varenja t. j. takozvanega varenja s termitnim praškom pri visokih temperaturah, ki ga je prevzela Inozemska tvrdka Thermit - Ges. A. G. iz Essena.

Vse obsežne priprave, kakor na pr. postavitev peči, kalupa itd. na licu mesta so bile v rekordnem času izvršene in dne 22. avgusta je bilo varenje stojala končano. Med tem časom, ko je v valjarni v priznanja vredni dinamiki potekel generalni remont, ki mu po obsegu ni primere od obstoja valjarne do danes, v času ko so tako vzdrževalci kakor valjavci vlagali vse svoje sile v dvanajesturni delavnik, da čimprej do temeljev obnovijo peči, progo itd. je završalo v železarni in izven nje.

Razni neodgovorni ljudje so hote ali nehote širili nesmiselne, nestrokovne izjave kot na pr.: Valjarna 2400 nas je upropastila, po njeni krivdi bomo ob dobiček, nastali zastoji ogrožajo izvršitev plana železarne itd. Popolnoma razumljivo in logično je, da se za usodo enega izmed največjih obratov, katerega gotovi izdelki tvorijo 1/3 celotne prodaje, za-

Zlom valjčnega stojala v valjarni 2400 — Foto: Urbanc

nimajo ljudje v in izven železarne. Samo nekateri pa so ubrali edino pravilno pot do informacij za razčiščenje nastale situacije preko direkcije oz. obratovodstva valjarne. Vsem tistim pa, ki v zvezi s tem vprašanjem še niso zavzeli objektivnega stališča, pa to-le v pojasnilo:

V valjarni 2400 je bil planiran generalni remont v mesecu septembru. Z ozirom na popolno dotrajanje zidanih rekuperatorjev pri potisni peči kakor tudi z oz. na delno rekonstrukcijo Ignis peči je bil predvideni generalni remont večjega značaja od običajnih vsakoletnih, ki naj bi trajal cca mesec dni. Vsled zloma stojala se je remont samo pomaknil za en mesec naprej, namesto v septembru se je vršil v avgustu. Ker so se priprave za letošnji remont pravočasno pričele, praktično so potekale vse leto, zato tudi ni bilo presenečenj, razen delne obremenitve mehaničnih delavnic. V letošnjem remontu so bila izvedena tudi vsa druga nujna dela na osnovi koriščenja AV - fondov, ki v regularnem času ne bi bila izvedljiva.

Priprave za varenje stojala, varenje samo kakor tudi termična obdelava, vse je potekalo v okviru regularnega generalnega remonta. Če ne bi nastopile ob koncu nepredvidene komplikacije, bi valjarna ne utrpela prav nobenega zastoja zaradi stojala. Tako pa se je stojalo po varenju nekoliko ukrivilo in odstranjevanje nastalih napak je za nekaj dni podaljšalo remont in sicer od 1. do 5. septembra. Izpadlo produkcijo teh nekaj dni bo delovni kolektiv valjarne nadoknadil s povečano delovno storilnostjo in delno z nedeljskim delom v mesecu septembru.

Dne 5. septembra ponoči je valjarna 2400 zopet pričela z normalnim obratovanjem.

Debeljak Pavel — Energijski oddelek

REGULACIJA PLINOV

Najvažnejše gorivo v industriji je premog, ki pa se ga iz tehničnih razlogov ne da direktno uporabljati kot gorivo v industrijskih pečeh. Plini imajo še to prednost pred ostalimi gorivi, da se dobro mešajo z gorljivim zrakom in najidealnejše izgorevajo. Z ozirom na zahtevnost temperatur se gorivo medsebojno karburira, n. pr. siromašni plini z bogatimi, oziroma s tekočimi gorivi.

V industriji pridejo v glavnem v poštev naslednji plini:

Zemeljski plin	8000	kcal/Nm ³
Koksni plin	4000	kcal/Nm ³
Generatorski	1500	kcal/Nm ³
Plavžni plin	900	kcal/Nm ³

Racionalno izkoriščanje vseh virov energije so zahteve, ki se postavljajo pred vsak objekt, ki je potrošnik energije.

Izgorevanje goriv v kurišču kalorično industrijskih objektov v največji stopnji vpliva na zahteve sodobne industrije. Zgorevanje mora biti tako prilagojeno, da karakteristično odgovarja ekonomskim, kvalitativnim in produkcijskim zahtevam posameznih objektov. Zgorevanje mora biti popolno, oziroma morajo biti dani pogoji za precizno nastavitve željenega režima. Zgorevanje je v prvi vrsti odvisno od danega količinskega razmerja gorivo-zrak. To raz-

merje je za posamezna goriva računsko in analitično določeno. Presežek goriva ali zraka ustvarja neenakomerno — nepopolno zgorevanje t. j. redukativno oziroma oksidacijsko atmosfero, torej v obeh primerih nezaželen režim. Neodgovarajoče razmerje gorivo-zrak se pojavi v naslednjih trenutkih.

1. Pri nepravilnih nastavitvah.
2. Pri spremembi pritiskov.

Nastavitev pravilnega količinskega razmerja je delo kurjačev, ki se pri tem poslužujejo za to primernih instrumentov. Ako se pogoji ne spremenijo, ostane nastavitev tudi neizpremenjena. Iz prakse vemo, da se pogoji pogosto spreminjajo in s tem v zvezi tudi količinsko razmerje. Iz dinamike je znano, da je količina plina proporcionalna kvadratnemu korenu iz pritiska tega plina.

$$\frac{q}{h} = \text{konstantno.}$$

Nihanje pritiskov pri posameznih proizvajalcih je različno in odvisno od različnih faktorjev. Plavžni plin ima večjo variacijo pritiska od generatorskega plina. Nihanje pritiskov je predvsem odvisno od proizvajalcev, nadalje pa tudi od preseka in dolžine posameznih plinovodov. Normalno je priklopljeno več potrošnikov na centralni plinovod. Preseki posamez-

nih odcepov morajo biti skladni z dolžino plinovodov, s pritiskom v plinovodu in maksimal. potrošnjo plina, nadalje povzročajo nihanje tudi nove nastavitve. Obstojta mnogo faktorjev, ki vplivajo na neenakomerne pritiske, kateri pa se v glavnem ne dajo odpraviti. Da bi pa kurjenje odgovarjalo dosegljivim težnjam, uvajamo avtomatično regulacijo plinov. Regulacije so različnih stopenj in izvedb. Najpopolnejša stopnja regulacije je popolna avtomatizacija. Popolna avtomatizacija se običajno uvaja pri novih objektih. Pri starih oziroma rekonstruiranih objektih pa se navadno uvaja polavtomatična regulacija. V polavtomatično regulacijo spada tudi regulacija konstantnega količinskega razmerja gorivo-zrak. V prvi grupi, t. j. za regulacijo konstantnega pritiska, obstojajo regulatorji, ki obdržijo po želji nastavljen pritisk neizpremenjen.

Kakor je že omenjeno, je nihanje pritiskov odvisno od različnih faktorjev in jih je tem več, čim več objektov napaja centralni plinovod. Količino plina pri posameznem potrošniku nastavlja kurjač, ista pa je odvisna od pritiska in preseka na posameznih nastavnih organih. Nihanja so v različnih časovnih in višinskih intervalih, ki jim praktično človek ne more slediti. Najzanesljivejše opravljajo to delo regulatorji, ki delajo avtomatično in zanesljivo. Omenjeni regulatorji so sicer omejeni le na pritisk in kot taki nudijo vse pogoje, da se pravilne nastavitve tudi obdrže.

Višja stopnja regulacije pa so regulatorji količinskega razmerja gorivo-zrak. Za zgorevanje potrebujejo goriva določeno količino zraka, ki je računsko in analitično določena. Računsko se določi teoretična količina potrebnega zraka, analitično pa dejanska količina, katera je večja in to za tisti pribitek, ki je vedno potreben za zgorevanje goriv.

Količinsko razmerje plin-zrak za naslednje pline:

	Nm ³	Nm ³ zr	Nm ³ zr
Koksni plin	1 : 4,9	× 1,30	= 6,37
Generatorski plin	1 : 1,4	× 1,3	= 1,82
Plavžni plin	1 : 0,73	× 1,3	= 0,95

Bogatejši plini rabijo več zraka od siromašnih. V splošnem je razmerje med plinom in zrakom odvisno od sestave posameznih goriv. Že omenjeno razmerje pa se poveča za zračni presežek, kateri je odvisen od avtomatizacije plina in zraka. Ta zračni presežek za pline znaša okoli 30 %, kar tudi odvisi od stopnje predgretja zraka oziroma plina in o režimu v peči, kateri naj bi bil nevtralni, redukcijski, oziroma oksidacijski. Analitično ugotovljeno razmerje zelenega režima je treba trajno obdržati. Sprememba tega razmerja vpliva na intenzivnost izgorevanja. Presežek plina ne izgoreva, ker mu primanjkuje zraka. Plin uhaja skozi dimnik neizkoriščen v obliki ogljikovega monoksida (CO), na dimniku pa se pojavlja črni dim. 1 % CO v dimnih plinih predstavlja okoli 5 % izgub na gorivu. Presežek plina pa ne vpliva samo na večjo porabo plina, temveč ohlaja tudi kurišče in to sorazmerno z višino presežka. Tudi presežek zraka ima negativen vpliv na kurjenje. Presežek zraka je samo balast, ki veča dimnične

izgube, na dimniku se pojavlja beli dim. Presežek zraka vpliva tudi na padec temperature v kurišču. Velika nevšečnost pri kurjenju pa je oksidacijska atmosfera v kurišču, ki zelo negativno vpliva na vložek. Pri pečeh v valjarnah se pojavlja prekomerna škaja, ki slabo vpliva na valjanje in izplen. Pri normalizaciji (posebno pri kvaliteti) presežek zraka vpliva tudi na strukturo materiala, kar bistveno vpliva na kvaliteto pa tudi izmeček je večji. Velike važnosti je tudi pravilno količinsko razmerje pri SM pečeh, posebno v periodah rafinacije in redukcije. Na splošno povedano, za vse kalorično industrijske objekte v vseh panogah industrije pravilno količinsko razmerje goriv-zrak predstavlja osnovo za racionalno kurjenje, ki se odraža v naslednjem:

1. v ekonomični porabi goriv;
2. v kvaliteti;
3. v večji proizvodnji;
4. v daljši življenjski dobi posameznih objektov.

Vplivi regulacije pri kurjenju z generatorskim plinom

Pritisk plina iz generatorjev je 100 mm v. s. Posamezne potrošnike napaja centralni plinovod. Pritisk plina pri posameznih potrošnikih je različen, odvisen od dolžine plinovoda, preseka in porabe, odvisen pa je tudi od porabe ostalih potrošnikov. Ta pritisk tudi ni konstanten, varira v krajših oziroma daljših intervalih. Sprememba pritiska plina vpliva na porabo, in sicer po že znani formuli, ki se glasi:

$$\frac{q}{h}$$

Po zakonu izgorevanja je treba vsakemu novemu pritisku nastaviti odgovarjajočo količino zraka. Treba je obdržati konstantno razmerje, tega pa ne zmorejo najvestnejši kurjači. Naprave, ki to zmorejo, so tako imenovani regulatorji za konstanten pritisk, oziroma konstantno količinsko razmerje.

Za stabilne obremenitve navadno zadostujejo regulatorji za konstanten pritisk. Za izpreminjajoče obremenitve navadno uporabljamo regulatorje za konstantno količinsko razmerje. Za popolno in precizno regulacijo pa se navadno uporabljata oba.

Peč v valjarni (brez regulacije) troši povprečno 400 Nm³ generatorskega plina na uro. Pritisk plina niha različno. Skrajne meje dosežejo tudi 40 ozir. 70 mm v. s. Za prikaz prihrankov je nastavni pritisk 55 mm v. s., pritisk niha 5 mm v. s., razlika pritiskov 50 oziroma 600 mm v. s. je 10 mm v. s.

$$\frac{4000}{60} = \frac{x}{50} : x = 4000 \cdot \frac{50}{60} = 3650 \text{ Nm}^3/\text{h}$$

$$4000 - 3650 = 350 \text{ Nm}^3/\text{h}$$

S predpostavko, da vpliva regulacija na konstantni pritisk 55 mm v. s. oziroma na konstantno razmerje pri tem pritisku, se prihrani v zgornjem primeru:

$$\text{ali } \frac{350 \times 100}{4000} = 8,75 \%$$

Vzemimo, da so prihranki dvotretjinski od računskih:

$$350 \times \frac{2}{3} = 233 \text{ Nm}^3\text{/h}$$

$$\text{ali } \frac{233 \times 100}{4000} = 5,82 \%$$

okroglo računamo, da z omenjeno regulacijo lahko prihranimo najmanj 5 % na gorivu.

$4000 \times 0,5 = 200 \text{ Nm}^3\text{/h}$ generatorskega plina

ali $200 : 1,6 = 125 \text{ kg/h}$ premoga

ali $200 \times 3,3 = 660 \text{ din/h}$

3,3 din je cena za 1 Nm^3 gen. plina. Prihranki na mesec s 600 obratovalnimi urami so:

$125 \times 600 = 75.000 \text{ kg}$ premoga

ali $660 \times 600 = 396.000 \text{ din}$.

Prihranek na leto

$75 \times 12 = 900 \text{ ton}$ premoga

ali $396.000 \times 12 = 4.752.000 \text{ din}$.

Primer s plavžnim plinom

Pritisk plavžnega plina niha še bolj od generatorskega. Nihanje je močno, posebno takrat, ko imajo peči normalen hod. V ostalem pa vplivajo na neenačmeren pritisk plina isti faktorji, kakor pri generatorskem plinu.

Iz gornjega je razvidno, da lahko računamo, da se z omenjenimi regulatorji prihrani okoli 5 % na gorivu. Ti prihranki seveda niso povsod enaki, največ pa so odvisni od koriščenja danih pogojev, ki jih le-ti nudijo.

Napačno bi bilo oceniti te regulatorje samo na osnovi prihranka goriv. Pravilno izgorevanje (pogoji regulacije) vpliva tudi na proizvodnjo, kvaliteto in vzdržnost kurjenih objektov.

Pišejo nam . . .

Z železarske plaže v Crikvenici

Lep vzgled, kako skrbeti za člane svojega kolektiva, daje Železarna Jesenice, ki ima svoj dom v Crikvenici ter organizirano letovanje za člane kolektiva v Vodichah pri Šibeniku, v Opatiji, v Plavnici in na Mežaklji. Naravno je, da želi večina na letni oddih na morje, ker se gorskega zraka in planinskih krasot lahko naužije med letom doma. Kot večina, tudi jaz najraje preživljam svoj letni oddih v Crikvenici. Tudi letos mi je uspelo dobiti napotnico za Dom kovinarjev Železarne Jesenice v Crikvenici.

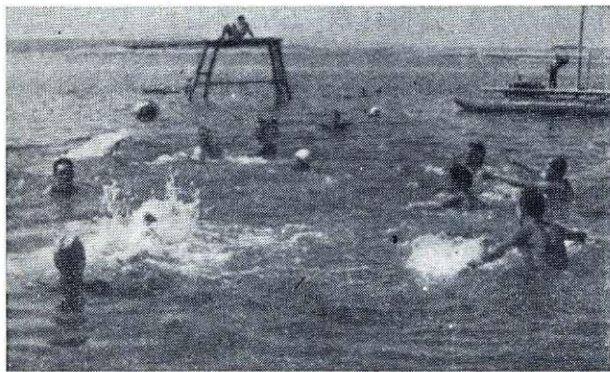
Kot 461 gost Doma kovinarjev v letošnji sezoni sem se odločil koristiti novo vpeljano ugodnost, tj. prevoz z avtobusom „Transturista“ v Škofji Loki. Med tiste mnoge, ki zjutraj ne morejo iz postelje, spadam tudi jaz, zato sem dobil v avto-

busu sedež v zadnji vrsti, a sem bil z vožnjo kljub rahlemu guganju zadovoljen. Z Jesenic v Crikvenico, pred Dom kovinarjev, smo se prepekljali v šestih urah.

Skupina, ki smo jo zamenjali, nam je priredila lep sprejem, pa tudi mi smo gostom, ki so zapuščali Crikvenico „zašrangali“ in se od njih primerno poslovili.

Pričel se je dvanajstdnevni oddih v Domu kovinarjev Železarne Jesenice v Crikvenici. Nad preurejeno plažo, ki je opremljena z ležalnimi deskami, skakalnico, dvema splavoma, sandolini, vodnim biciklom, toboganom ter igrišči za otroke in odrasle, kjer ne manjka vrtiljaka, kegljišča, balinskega igrišča, opreme za namizni tenis, šaha in drugega, smo bili več kot navdušeni. Tudi preurejena terasa z biféjem, ki je med kosilom in večerjo odprta (česar do zdaj ni bilo), je dokaz vsestranske skrbi za goste doma. Že itak izdatno hrano so letos izboljšali s četrtem obrokom, tj. s popoldansko malico, da je bilo za vsakogar dovolj.

Da je oddih za vsakega čim lepše potekal, smo se kaj kmalu razporedili v kegljače, balinarje, šahiste, igralce namiznega tenisa itd., pa tudi v vztrajne sončarje, plavalce, skakalce, vaterpoliste in podobno, nekateri pa tudi v ljubitelje vsega tekočega v biféju. Da dan ni bil dnevu povsem enak, smo poskrbeli za izlete na otok Krk; obiskali smo enkrat Vrbnik, enkrat Silo in enkrat v manjši skupini celo Rab. Novost Doma kovinarjev je tudi uvedba večernih kinopredstav na terasi doma, ki jih organizira na željo gostov upravnik Franček. Možen pa je tudi poset številnih prireditev, ki jih organizira za goste Crikvenice domače turistično društvo.

Gostje doma kovinarjev iščejo zdravja z različnimi igrami v vodi — Foto: Primorje — Crikvenica

Crikvenica ima več plaž, vendar je pri Domu kovinarjev Železarne Jesenice najlepše urejena, zato se je radi poslužujejo tudi gostje Rudnika Velenje, ki so na oddihu v neposredni bližini. Ker ta obisk na plaži ni preštevilen, vlada med jeseniškimi železarji in velenjskimi rudarji najlepši odnos in pravo stanovsko tovarištvo. Čeprav na oddihu, izmenjajo misli o uspehih in problemih delovnih kolektivov.

Slučaj je nanesel, da je imela naša skupina med gosti tri pare novoporočencev, ki so si izbrali Crikvenico za poročno potovanje. Tem smo priredili primerne sprejeme in poskrbeli, da v medenem tednu svojega zakona niso bili moteni. Poleg novoporočencev smo pa imeli tudi parčke, ki so šele kandidatje za zakon in so malo prezgodaj zahtevali privilegije zakoncev.

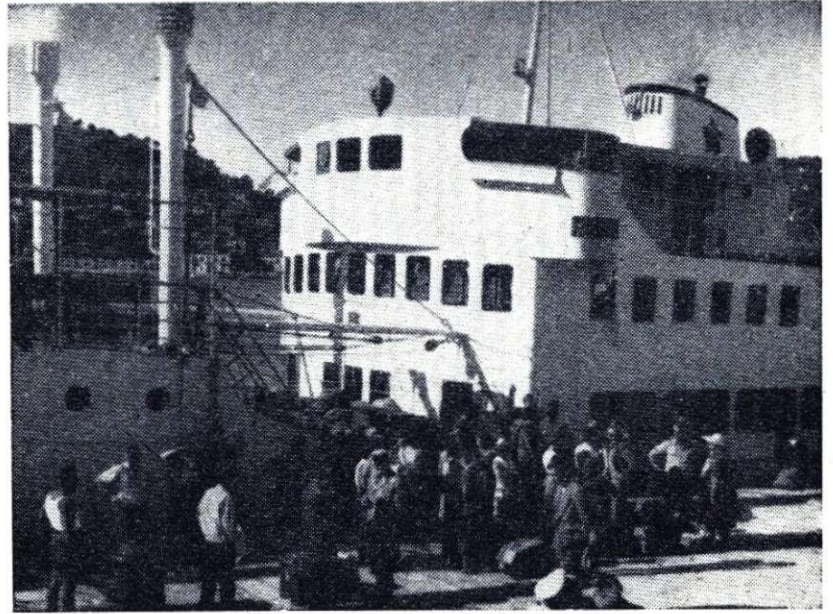
Krasote, dobrine in zdravilnost obmorske klime uživajo previdni gostje vse do zadnjega dneva oddiha, neprevidni pa se že po nekaj dneh skrivajo po sencah, ker jih je sonce preveč ožgalo in jim preprečilo nadaljnji užitek dvanajstdnevnega oddiha na sinjem Jadranu. Večina gostov se po dveh, treh dneh spozna in poskrbi, da med njimi ni stanovske razlike. Prav redki so, ki se ne morejo vživeti v skupnost in celo žele, da bi jih gostjedelavci tudi na oddihu rešpektirali. Hvalevredno je, da je teh belih vran vedno manj.

Dnevi so potekali lepo in tovarištvo med gosti se je utrjevalo. Kaj kmalu ni bilo razlike med inženirjem, zdravnikom, uradnikom in delavcem. Bili smo kot ena družina, kateri je bil kaj kmalu skomponiran Jožetov moto „Mi pa kar naprej!“ Dopust je potekal in bližal se je poslovilni večer, na katerega smo se dobro pripravili. Zadnji dan oddiha smo organizirali tekme v vaterpolu in kegljaški ter balinski turnir. Ta je bil v razvedrilo vsem. Pa tudi poslovilni večer je bil namenjen vsem. Vrstile so se pesmi, recitacije, baletni plesi in šaljive točke, kar so izvajali odrasli, pa tudi otroci. Močna je bila zadnja točka poslovilnega večera, v kateri smo zapeli prav vsi po znani melodiji pesem:

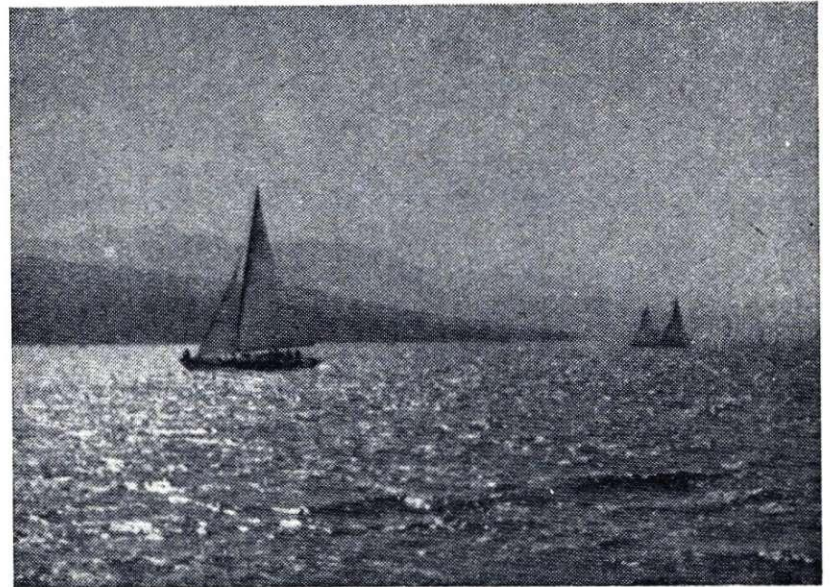
„Adijo, Crikvenica draga,
mi jemljemo od tebe slovo,
ob letu, če ne boš predraga,
spet pridemo v slano vodo“ ...

Oficielnemu delu pred domom je sledil še intimni del v jedilnici, in zadnji večer oddiha v Crikvenici je minil.

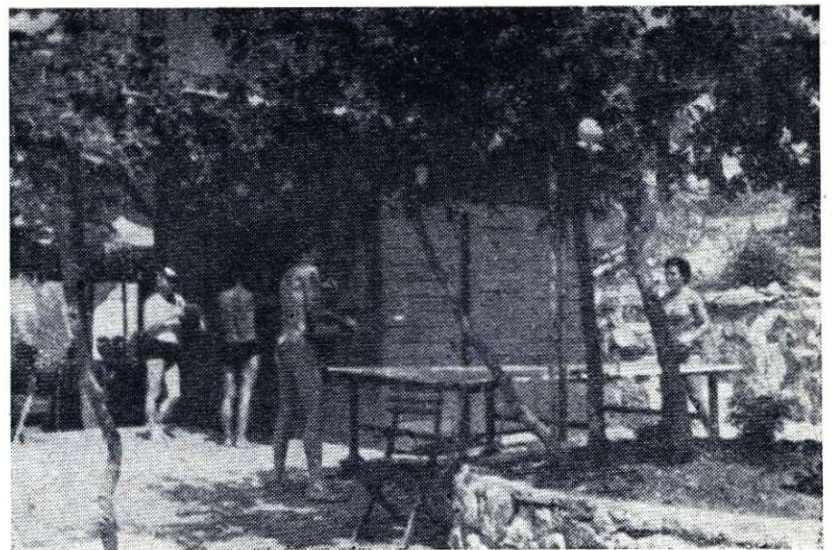
Ker je bilo v naši skupini lepo število otrok, smo pripravili pred odhodom tudi njim veselje. Organizirali smo srečolov s primernimi dobitki v vrednost nad din 5.000.—. Ob razstavi „zlatih in srebrnih“ zapestnih ur, prstanov, zapestnic, uhanov, raznih brožk in podobnega so se otrokom razširile oči in kaj kmalu je zmanjkalo srečk. Srečni dobitniki niso mogli zaspati od veselja, nesrečni pa od žalosti. Poskrbeli smo pa, da je dobil sleherni nekaj, eni v večji, drugi v manjši vrednosti. Bili smo zadovoljni, ker so delili srečo z nami tudi najmlajši.

Vkrcanje dopustnikov na parnik — Foto: Radko Torkar

Jadrnice na morju — Foto: Slavko Smolej

Dvojni učinek pri našem bifeju
Foto: Primorje — Crikvenica

Naša waterpolo reprezentanca, ki je zmagala v medkrajevni tekmi — Foto: Primorje — Crikvenica

Doslej je bilo v našem domu v Crikvenici že 461 gostov, do konca sezone pa jih bo še 195 — Foto: Primorje — Crikv.

Staremu borcu in prosvetnemu delavcu v slovo

V prvih septembrskih dneh je na Koroški Beli umrl tov. Tone Žagar, eden od najstarejših borcev in prosvetnih delavcev pri »Svobodi« na Javorniku. S svojim aktivnim delom je začel že v letu 1923, ko je pomagal pri ustanavljanju prvega slovenskega društva »Marx« na Javorniku. To društvo ni moglo uspešno delati, kakor so to želeli, tako delavci ter ustanovitelji zbora in vsi ljubitelji petja, ki jih v tistih letih v našem gorenjskem kotu ni manjkalo. Delovanje tega društva pa je takratna oblast prepovedala še preden so stopili pred občinstvo s svojim pripravljenim programom.

Organizatorji oziroma ustanovitelji tega prvega revolucionarnega delavskega kulturno-prosvetnega društva na Javorniku pa niso popustili pred terorjem takratnih vladodržcev, temveč so že mislili in pripravili vse potrebno za ustanovitev novega prosvetnega društva »Svoboda« na Javorniku. To se je tudi zgodilo v oktobru 1924. leta. Pokojni tov. Žagar je bil tudi v tem času eden tistih, ki je aktivno pomagal pri ustanovitvi »Svobode« na Javorniku in bil tudi član prvega pripravljalnega odbora, po ustanovnem občnem zboru pa član uprave ter prvi predsednik pevskega odseka. V letu 1928 pa je bil tudi predsednik »Svobode«, aktivno pa se je udeleževal v pevskem zboru in mandolinskem odseku vse do leta 1935, ko so bila razpuščena delavska prosvetna društva »Svoboda« po vsej Sloveniji, neposredno po zgodovinskem zletu »Svobod« v Celju. Od takrat pa do začetka druge svetovne vojne pa je bil aktiven član DKD »Enakost«, ki je sledila razpuščeni Svobodi.

Na dan odhoda smo z izkupičkom turnirjev in srečolova nagradili osebje doma za v resnici požrtvovalno delo in veliko skrb za čimlepše življenje nas v Crikvenici.

Prišla je nova skupina, ki smo ji postavili slavalok z napisom prvih besed našega mota. Zaželeli smo jim istega razvedrila kot smo ga uživali v domu jeseniške železarne v Crikvenici mi. Še enkrat smo zapeli vsi pesem »Adijo, Crikvenica draga...« se poslovili od prelepega kraja, ki nam je nudil v dneh oddiha zdravje, okrepitev in razvedrilo.

Avtobusi so nas odpeljali proti Jesenicam, kjer hočemo vsak po svoje izkazovati hvaležnost Železarni Jesenice in tovarniškemu sindikatu, ki v resnici v veliki meri skrbita za primeren oddih članov kolektiva in njihovih svojcev. V lepem spominu nam bo ostal letošnji oddih v Crikvenici, s hvaležnostjo se bomo spominjali kuharice Jožice, servirk Ivanke in Milice, točilke Pavlce in ostalih z upravnikom Frančkom na čelu, ki so po svoje poskrbeli, da smo zapustili Crikvenico, polni zadovoljstva in novih energij za čimvestnejše opravljanje dolžnosti na posameznih delovnih mestih v korist samemu sebi in skupnosti.

Življenje se je normaliziralo, delo zahteva svoje, a od časa do časa še uidejo misli v Crikvenico, še zveni v ušesih moto »Mi pa kar naprej« in poslovilna pesem »Adijo, Crikvenica draga«. Vse to je dokaz, da so spomini na letošnji oddih v Crikvenici lepi. Ob takih mislih se toliko bolj zavedam, da sem dolžan storiti za skupnost čimveč, da se vsaj malo oddolžim za vse, kar nudi Železarna Jesenice in tovarniški sindikat meni kot ostalim članom kolektiva.

V. P.

Vdor okupatorjev v našo državo je pokojni Tone Žagar pričakal pripravljen in ni dolgo pomišljal. Že v prvih mesecih po okupaciji, to je v letu 1941, je postal član Krajevnega odbora OF na Koroški Beli.

Po osvoboditvi je nadaljeval s svojim aktivnim delom v prosvetnem društvu in bil v letu 1952 tudi v pripravljalnem odboru za ustanovitev »Svobode«. Vse do začetka njegove dolgotrajne boleznij je sodeloval v upravnem in nadzornem odboru in tam pomagal z nasveti ter prenašal dolgoletne izkušnje iz predvojnega časa na mlajše člane »Svobode«.

Letos v februarju je prejel za svoje dolgoletno prosvetno delo odlikovanje »Svobode« III. stopnje, ki mu ga je podelilo predsedstvo Zveze »Svobod« in prosvetnih društev Slovenije v Ljubljani.

Pokojni tov. Žagar je bil zaposlen vse do svoje upokojitve v naši železarni in to kot kurjač parnih kotlov na Javorniku. Tako med delavstvom v tovarni kakor tudi med ostalim prebivalstvom je bil priljubljen, kar je dokazal tudi njegov pogreb. Na zadnji poti ga je spremljalo veliko število njegovih delovnih tovarišev iz tovarne, kakor tudi članov DPD »Svobode«. Moški pevski zbor se je poslovil od njega na domu in pri pogrebu; ob odprtem grobu pa se je od pokojnega Svobodaša poslovil predsednik Sveta za prosveto in kulturo pri ObLO Jesenice tov. France Treven, ki je lepo opisal njegovo življenjsko pot ter delovanje in zasluge, ki jih je imel na področju kulture in prosvete na Javorniku.

Slava njegovemu spominu!

Ambrožič Cena, nekdanji ustanovitelj »Svobode« in pevovodja.

*Mladi delavci
in delavke!*

**VI. kongres ljudske
mladine Slovenije - velik
dogodek
za našo mladino**

Z vročo željo, da bi bil VI. kongres Ljudske mladine Slovenije čim plodnejši in da bi jasno pokazal vsem, kakšna je vloga in kje je mesto naše organizacije v družbeno - političnem življenju, želim povedati nekaj misli in hotenj nas mladih delavcev železarskih Jesenic.

Nočem pretiravati, hočem podati samo pravilno sliko mladinske organizacije v našem podjetju, ter samokritično oceniti vse tisto, kar pozitivno in negativno vpliva na razvoj mlade delavske generacije.

Ako preidem k razčlembi tistega, kar neposredno vpliva na mladega delavca, potem moram v prvi vrsti omeniti socialistično vzgojo, ki se kaže na vseh poljih naše dejavnosti (o kateri mislim največ govoriti) in drugo skrb za mladega človeka doma in v podjetju. Osebnostno menim, da to dvoje kuje nov lik delavca, nov lik socialističnega človeka, in prav bi bilo, da ta problem ne obravnava samo organizacija Ljudske mladine, temveč, da k temu pristopijo vse politične organizacije FLRJ ter tako s skupnimi naporji v roki v roki oblikujemo življenje mladega pokolenja — življenje nove socialistične generacije.

Če želim detajlno obdelati problem socialistične vzgoje in s tem neposredno povezati skrb za delovnega človeka je nujno, da najprej spregovorim nekaj besedi o vlogi in delu naše organizacije in nas samih; ne zato, da bi se bal očitkov »najprej pomežite pred svojim pragom«, temveč zato, ker smo mi mladi vsakodnevno na delu doma in v družbi najbolj odločujoči graditelj nove — zakonsko nujne — socialistične oblike mlajših generacij.

Mirno lahko trdim, da je naša organizacija v podjetju v tej kratki dobi po ponovnem formiranju, posebno pa še v zadnjem letu, ko je ugotovila, da je najučinkovitejši način socialistične vzgoje v tem, da mlade ljudi usposablja in vključuje v sistem družbenega samoupravljanja, prenaša na njih vse več odgovornosti, brez bojzani, da le-te ne bi bile v redu vršene, storila, kljub neštetim organizacijskim in finančnim težavam, ogromno socializmu koristnega. Če to razčlenim in podprem z gotovimi dejstvi, nam bo še bolj jasno, posebno pa tistim, ki v nas vidijo samo mlade fič firiče, kaj pomeni mladinska organizacija v podjetju.

Da ne bom dolgozezen, samo nekaj najvidnejših in najzavidljivejših rezultatov letošnjega leta: S skromnimi sredstvi, ki so nam bili dani na razpolago smo v »Klubu mladih proizvajalcev« vzgojili 25 mladih članov grupnih in centralnega DS, s pravilno ideološko politiko pa preko 60 novih članov ZK, skupno z ostalimi člani kolektiva smo enakopravno sodelovali pri vseh večjih akcijah. To za nas niso majhni rezultati, toda lahko bi bili ogromno večji, če bi pri teh akcijah sodelovale še ostale politične organizacije v podjetju. Ne smemo se trkati na prsa, češ to so izključno naši plodovi, kajti na tem mestu se zahvaljujem za nesebično pomoč komiteju ZK in tisti peščici komunistov po posameznih obratih, ki so nam s svojo partijsko zavestjo priskočili na pomoč pri formiranju aktivov in njih nadaljnjem vzgajanju. Toda to še ni vse. Smelo lahko trdim, da smo se organizacijsko utrdili, v naše vrste pa sprejemamo nove in nove člane, ki jih s svojim programom na najrazličnejše načine vzgajamo, uveljavljamo se v delavskem samoupravljanju, postavljamo kandidate — zrele mladince za Zbor proizvajalcev ObLO, skratka stremimo za tem, da si osvojimo mlado generacijo ter, da jo po poti napredka vodimo v lepše življenje.

Seveda, dragi tovariši in tovarišice, pa vsem tem dejstvom in idealom jemlje moč in značaj naša zadržanost, naša neaktivnost, naša malomarnost do svojih obvez, do

svojih dolžnosti, do nas samih. Nešteto je slučajev, ko nam vodilni močje v naših organizacijah pikro pripominjajo — češ kaj nam koristi 25 neaktivnih članov DS, 60 mladih komunistov brez elana, itd., itd. Še bi lahko našteval zanemarjanja dolžnosti s strani nas samih, toda kaj nam koristijo ta ugotavljanja in sklepanja, rajši si očistimo naše vesti in zavesti, ter si tako nesebično sami gradimo lepšo bodočnost.

Upam, da mi za te očitke niste zamerili in jih smatrate kot pravilne, kajti prav gotovo je, da kolikor bi bili mi vsi, ki smo danes tukaj zbrani, s srcem in dušo predani naši organizaciji, našim stremljenjem, bi v podjetjih mnogo več naredili kot smo; saj vendar vemo, da napredno revolucionarno usmerjene sile žanjejo na svoji poti bogate sadove.

Tovariši, tovarišice, naj bo VI. kongres za nas prelomnica in pokažimo vsem, ki v nas nimajo zaupanja, da smo le-tega vredni. Bodimo mi člani Ljudske mladine, mladi komunisti, vzor socialistične družbe, in se taki borimo za razcvet socialističnih idej. Takšni se bomo zlahka uveljavljali v samoupravnih organih, v Ljudskih in Okrajnih odborih, v političnih in ostalih organizacijah. Pridobivali si bomo zaupanje tistih mladih, ki jih še nimamo v naših vrstah, skratka takim nam bo z dneva v dan lažje. Do tistega takšna pot ni težka in je dosegljiva nam vsem, bodimo v podjetjih na svojih delovnih mestih disciplinirani, stremimo za izboljšanje kakovosti proizvodov, izkažimo se kot enotna sila pri vseh politično - gospodarskih akcijah, napovemo borbo alkoholizmu in nemoralnemu življenju, krepimo si zdravje in se izživljajmo v kulturno-prosvetnih društvih, spoštujemo svoje starejše tovariše, torej bodimo dobri, pošteni in napredni.

Jasno pa je, da kljub vsemu temu ne bomo dosegli svojega cilja, če ne bodo v to akcijo skupno z nami stopile vse ostale politične organizacije ter nam tako v tovarni kot v domovih, društvih pomagale pri teh skupnih problemih socialistične vzgoje.

Kolikor sem do sedaj hvalil in grajal nas same, želim v naprej govoriti o tistih, ki so prav tako ali pa še bolj odgovorni za razvoj mlade delavske generacije kakor mi. V mislih imam predvsem ZK, SZDL in tovarniški sindikat.

Priznati moram, da bi bilo brez organizacijske pomoči ZK naše delo nemogoče, zato se ji na tem mestu prav iskreno zahvaljujem z željo in priporočilom, da bi se ti organizacijski odnosi v naši Železarni še bolj poglobili, iz razloga, ker osebno smatram, da smo mi organizacija Ljudske mladine neuničljivi rezervoar kadrov ZK, kate-rega pa je dolžna, kolikor si noče ustvarjati praznine in s tem izgubljati vodilno vlogo pri izgradnji socializma, tako pri nas kot v svetu, skrbno čuvati in voditi. To kar je naredil komite ZK in posamezne organizacije v obratih ni malo, toda še vse premalo, če hočemo hitreje osvoboditi in pritegniti v naš tok vse tisto malo, kar je še izven njega. Kaj bi pravzaprav ZK poleg tega, kar nam je pomagalo do danes, še naprej morala delati med mladino. Osebno smatram, da ni dovolj pomoč samo organizirati aktiv, ampak ga je potem še dalje potrebno voditi; tako kakor ga vodijo starejši komunisti v žebeljarni in Javorniku II., mlajši pa v energijskem in prometnem oddelku. In dalje, vsak komunist je dolžan, da pri slehernem stiku z mladim človekom kot izkušenejši vzgojno vpliva na njega in, da se ne ustraši odpora, ki ga mlad človek do takih vprašanj pokaže, kajti zavedati se mora, da je vsakega mladega škoda in, da je vsak novi prekorišten v našem nadaljnjem razvoju socialistične družbe. Ta oblika vzgoje je zelo primerna za mlade komuniste, ki pa se je žal, prav redki poslužujejo; imamo celo primere ko mladi komunisti skupno z ostalim društvom, v katerem se nahajajo, nepravilno postavljajo in ocenjujejo zadeve, o katerih se razpravlja. Prav bi bilo, da bi se o teh osnovnih dolžnostih komunistov razpravljajo na tovarniški konferenci, a nedejavnost in malomarnost ostro grajala in kaznovala. Prav tako kakor ZK je odgovorna za mlado de-

lavsko gibanje SZDL, sicer ne v tako veliki meri, kajti saj ona sama prvenstveno skrbi za vzgojo vseh svojih članov in ima prav toliko problemov kakor mi, če še ne več.

Vzporedno s tem ima lahko veliko vlogo tudi sindikalna organizacija, katera pa včasih več škoduje kot koristi. Ne mislim tu na vodstvo, saj ta nam še pomaga, predvsem finančno — ključ temu, da nismo uspeli pri njihovih volitvah s svojimi kandidati — toda v mislih imam sindikalne odbore, ki večkrat napravijo namesto koristnega sindikalnega izleta alkoholno tekmovanje, seveda skupno z mladimi ljudmi. Takih slučajev ni veliko, toda kolikor jih je, jih moramo odpraviti. Prav tako čestokrat slišimo razne kritike na račun mlajših, češ včasih nismo bili taki dosti boljši, predlagam jim, naj si obude spomine potem naj presodijo, kdo je bil hujši. Enako kakor starejši sindikalisti, prav tako starejši aktivisti, čestokrat servirajo: takoj po osvoboditvi, ko smo še mi! delali, je bilo mnogo boljše in več zavesti kakor danes. Res je, toda časi se spreminjajo in ljudje so z njimi spremenjeni. Tudi meni so tekle v drugi gimnaziji solze, ko me niso vzeli na delovno akcijo, toda danes mi verjetno ne bi več. Zeleti bi bilo malo več razumevanja do mladih tako z ene kakor z druge strani, se ve enako več spoštovanja mlajših do starejših, pa bi verjetno marsikateri problemi odpadli. Torej skušajmo biti realnejši.

Enako kakor politične organizacije tako lahko izredno veliko store pri socialistični vzgoji mlade generacije kulturna in športna društva. Samo številka nam pove, da se tu zbira mnogo mladine iz našega podjetja, t. j. 900 mladih delavcev in delavk, kar predstavlja več kakor je organiziranih, zato tej masi mladih ljudi ta društva s pravilno vzgojo o športnem tovarištvu, o medsebojni pomoči, o srčni kulturi človeka do človeka, mnogo doprinesejo. Seveda imajo tudi svoje probleme, predvsem finančne in kadrovske. No oboje bo nujno reševati na pristojnih forumih. Smatram pa, da smo za kader v veliki meri odgovorni mi. Če v društvih ne gre in se v njem porajajo stari elementi, kar je pri nas še slučaj, potem jim na pomoč priskočimo mi. Uključujmo se v društvene uprave ali pa dobre mlade delavce iz njih vrst vključimo v našo organizacijo. Če bomo delali na teh dveh principih, si lahko marsikaj obetamo, saj vemo, da so tu naravnost idealni pogoji za vzgojo mladine. Upam, da bo to glavni cilj današnjih razgovorov, nadaljnje prepuščam razpravi.

Prav tako, kakor socialistična vzgoja mladega človeka, v veliki meri vpliva na njega skrb skupnosti, katera pa je pri nas železarskih Jesenicah dokaj zanemarjena. Če začnemo pri najmlajših t. j. jaslih — jih nimamo. Otroški vrtec je premajhen, osnovna šola problem za sebe, mlečne restavracije ni, gimnazija daje politično nezrele kadre, samski domovi zrcalo naše dejavnosti, drage restavracije, preko 20 gostiln v samem mestu s 15.000 prebivalci toda brez javnih kopalnic in javnega kopališča, premalo kulturnega razvedrila, premalo uslužnostnih delavnic, nerazvita trgovinska mreža, premajhna skrb do naših kulturno - prosvetnih - športnih društev, itd., itd. Se in še bi lahko naštevali tisto kar na Jesenicah nimamo in ni v redu. Toda rajši se vprašajmo zakaj? Res je, da ni toliko sredstev, kolikor bi jih rabili, toda če že so, jih vsled malomarnosti in neiznajdljivosti tistih uslužbencev, ki so za to odgovorni, ne izkoristimo. Kaj pa mi? Ne upamo si jih poklicati na odgovornost! Vprašajmo se, česa se imamo bati? Morda osebnih razmer? Dragi navzoči — razčistimo mi ta začarani krog železarskih Jesenic, ki se že dolga leta nikamor ne premakne. Upam, da boste v razpravi znali povedati tisto, kar Vam leži na vesti, tisto, kar smatrate, da ni pravilno in se da popraviti.

Tovariši, tovarišice! V teh vrsticah sem samo grobo obdelal tista pereča vprašanja, ki nas najbolj žulijo in vsled katerih, lahko rečem, stagniramo našemu razvoju kot celoti. Zato še enkrat pozivam vse, da po teh osnovnih smernicah danes temeljito razpravljamo in damo delegatom za kongres Ljudske mladine Slovenije kopico materiala in zahtev, da tudi tam govore o naših uspehih in skromnem življenju delavca na železarskih Jesenicah.

Ludvik Slamnik sekretar TK LMS

Na Javorniku so praznovali

Vsako leto na dan 4. septembra se prebivalci Javornika in Koroške Bele spominjajo žalostne obletnice ustrelitve petih talcev za pokopališkim zidom.

Bilo je pred 16 leti, oziroma 4. septembra 1941. V dopoldanskih urah so se ustavili pred gostilno Dežman gestapovski avtomobili, gestapovci pa so od takratnih občinskih delavcev zahtevali pet kolov in močne vrvi. S tem da so h kolom privezali po dva in dva talca in nazadnje še tov. Podgornika ter jih ustrelili, so Nemci prebivalstvu Javornika in Koroške Bele pokazali kulturo dvajsetega stoletja, pri sicer mirnemu prebivalstvu pa so s tem dnem postali še bolj zasovraženi. Tega dne so izgubili mlada življenja naslednji domačini: **Podgornik Franc, Kragolnik Karol, Stražišar Ludvik, Frelj Franc in Šavli.** Pokopali so jih v skupni grob za pokopališkim zidom. Ta nikoli pozabljen dogodek pa je pri naših ljudeh učinkoval ravno nasprotno kar so hoteli okupatorji. Partizanske edinice so se množile kakor gobe po dežju, Nemcem pa se je poznalo seveda v tovarni, ker je bilo vedno manj delovnih moči, ki bi še prispevale svoj delež za stvar Velikega Rajha. Vsa opozorila in grožnje niso zalegle, tudi z aretacijami in z polnjenjem koncentracijskih taborišč ter zloglasnih zaporov v Begunjah niso uspeli pogasiti iskre tlačenege sovraštva v srcih ljudi iz delavskega revirja na Javorniku in Jesenicah. Čim bolj so Nemci streljali in polnili zapore ter kaznilnice, več je bilo sovražnikov, v gorenjskih gmajnah pa vse bolj razgibano ljudi, ki so s puškami, brzostrelkami ter bombami in mitraljezi preganjali zasovražene okupatorje polna 4 leta in vztrajali vse dotlej, dokler se niso v prvih dneh meseca maja dokončno podrgali iz naših krajev premagani in osramočeni.

Po osvoboditvi so grobovi petih talcev in padlih borcev na Koroški Beli vedno lepo okrašeni in skoraj ni dneva, da ne bi ljudje postajali pred njimi in da ne bi obujali spominov na težke a vendar slavne dni boja za dragoceno svobodo.

V lanskem letu je bil 4. september z odlokom Občinskega ljudskega odbora proglašen kot krajevni praznik. V počastitev krajevnega praznika prirejajo vsako leto družbene in politične organizacije ter društva prireditve in proslave. Lani so organizirali teden kulture, letos pa je bilo v programu razvitje prapora Zveze borcev NOB. Prapor je razvil tov. Bertancelj Ivan-Johan, predsednik Okrajnega odbora ZB NOV, spominski govor je imel častni predsednik organizacije ZB NOV na Javorniku tov. Lojze Tišov, sodelovali pa so tudi godbeniki in člani moškega pevskega zbora DPD Svoboda Javornik. Po razvitju prapora pred spomenikom NOB, je sledila žalna komemoracija pri grobovih talcev in padlih borcev na pokopališču, nato pa so pogostili nepreskrbljene svojce padlih borcev in žrtev fašističnega terorja.

Vtisi s potovanja po bratski republiki Poljski

V mesecu avgustu t. l. se je mudila na Poljskem kot gost Tovarniškega komiteja Poljske združene delavske Partije »Huta ime Lenina« delegacija komunistov jugoslovanskih železarn.

Prisrčen sprejem in tovariški odnos naših gostiteljev in ostalih, ves čas našega bivanja na Poljskem, nam bo ostal v lepem spominu in ga lahko smatramo kot odraz iskrenih čustev in simpatije poljskega naroda do jugoslovanskih narodov.

Kot njihovi gosti smo si najprej ogledali ogromen železarski kombinat »Huta ime Lenina«. Železarna stoji na 10 km² ravnem zemljišču, oddaljenem 7 km od zgodovinskega mesta Krakow ter v neposredni bližini mesta »Nova Huta«. Tako Železarna kot mesto samo sta popolnoma nova.

Železarna zaposluje trenutno 16.000 delavcev, na dokončni izgradnji Železarne pa dela še 9.000 delavcev. Graditi so jo pričeli maja 1951. leta, prvo surovo železo pa je priteklo 24. julija 1954, inakar so začeli z gradnjo ostalih predelovalnih obratov, ki jih še grade. Celoten kombinat je grajen na modernih industrijskih principih, proces proizvodnje je v glavnem mehaniziran in avtomatiziran, tako, da je kljub značaju proizvodnje fizično težkega dela razmeroma malo, delovni pogoji so v primerjavi z našimi neprimerno boljši, kar je seveda razumljivo

PIŠE

Stane Mugerli

ČLAN TK ZKS

saj je to nova železarna. Sedaj proizvajajo pol milijona ton jekla letno, z dograditvijo še 3 in 4 visoke peči pa računajo na proizvodnjo preko 3 milijonov ton. V sestavu Železarne se nahaja tudi koksarna s petimi baterijami, ki proizvajajo 1.000 ton koksa na uro.

Organizacija dela v proizvodnji je po naših vtisih dobra, k čemer pripomore delno to, da nimajo tako raznolične proizvodnje, kot je to primer pri nas in, da razpolagajo z razmeroma velikim številom strokovnega kadra, 2.000 inženirjev in tehnikov na 14.000 delavcev. Zelo zanimiva pa je ugotovitev, da 90% njihovega strokovnega kadra ni imelo nobene predhodne prakse, da znaša povprečna starost zaposlenih delavcev 24 let, ter da je 70% teh prišlo iz podeželja brez železarske tradicije.

Tudi mesto »Nova Huta«, ki se prav tako razprostira na veliki zemljiški površini, je grajeno na modernih urbanističnih principih, le arhitektonsko precej enolično, ki pa kljub tej pomanjkljivosti zasluži občudovanje in priznanje graditeljem. Sedaj ima 70.000 prebivalcev, s popolno dograditvijo pa računajo na 100.000. Tako Železarna kot mesto so lahko v ponos Poljski.

Varšava — prestolnica Poljske, sedaj milijonsko mesto, vzbudi tujcu vso pozornost zaradi svojih znamenitosti. Sledovi vojne so še precejšnji in za tujca skoraj nerazumljivi, dokler si ne ustvari predstave, da je bilo ob koncu druge svetovne vojne skoraj popolnoma porušeno. V sredini mesta stoji veličasten »Dom kulture« (delo ruskih strokovnjakov in darilo SZ Poljski). To je ogromna stavba kvadratne oblike z nebotačnikom v sredini, ki se dviga 130 m nad zemljo. Ostali del mesta je tudi prijeten zaradi velikih in lepo urejenih parkov, širokih ulic z drevoredi in še nešteto drugih zanimivosti. Na severnem delu se nahaja fizikturni stadion okrogle oblike s prostorom za 80.000 gledalcev, kar je dokaz, da Poljaki ljubijo šport.

Mesto Krakow z 250.000 prebivalcev, ki smo si ga tudi bežno ogledali, je polno zgodovinskih zanimivosti, kar je razumljivo, saj je bilo nekdanja prestolnica Poljske monarhije. Veliko zgodovinsko in materialno vrednost predstavlja dobro ohranjen in restavriran kraljevski grad. Stari del mesta pa je precej mračnega izgleda z razmeroma ozkimi ulicami in starimi hišami. Razumljivo temu, kar tudi Poljaki priznajo, se nahaja tu največ staro-poljskega konservatizma.

Pokrajina Poljske je za nas Jugoslovane, ki smo navajeni, da nas od vseh strani obdajajo gore, nezanimiva in enolična. Pred očmi se povsod razprostira nepregledna ravnina posejana z kmečkimi hišicami in poslopji kmetijskih zadrug. Izjemo tvori le južni del ob češko-poljski meji s precej znanim mestom Zakopani in Tatrami v ozadju. Presenečeni smo bili nad lepoto teh krajev, izredno lepih smučišč v zimi in množičnega planinstva poleti, kar je razumljivo, saj vas žičnica v sedmih minutah pripelje na višino 2.000 m, od koder ni več težko in daleč doseči ostale vrhove, ki se vrstijo drug za drugim.

Večer in noč smo preživeli v nekem planinskem domu v Šahovski dolini, kjer smo se v družbi kakih 40 poljskih turistov prijetno zabavali 3—4 ure brez kapljice alkohola, za nas Jugoslovane nekaj prijetnega in skoraj nerazumljivega. Od tu nas je peljala pot v rudarsko in industrijsko poljsko Šlezijo, kraje, kjer se skoraj ne vidi drugega kot visoke dimnike in industrijske objekte. To področje je izredno bogato na premogu, saj ga Poljska, po njihovih izjavah, nakoplje letno cca 100 milijonov ton in je to njihov glavni izvozni artikel.

Železarna v Katowicach, ki smo si jo ogledali, je starejšega tipa ter izdeluje v glavnem železniške tračnice, ki jih je najti tudi pri nas. Ima približno 400.000 ton letne proizvodnje s precejšnjo tradicijo in starejšim kadrom.

Na povratku iz tega rudarskega področja smo si ogledali svetovno znano nemško taborišče Auschwitz. To je razsežen prostor, obdan z jarkom za vodo in ostanki 12 ali 3 vrstnimi žičnimi ograjami, ki so bile pod električno napetostjo v prepreko vsakršnega pobega ter še na stotine drugih sledov, ki

pričajo o nečloveškem ravnanju in početju nacistične Nemčije s pripadniki narodov cele Evrope. Po ohranjenih dokazih je bilo tu v štirih letih uničeno nad 4 milijone človeških življenj, od tega pol milijona Poljakov. Vagoni človeških las, tisoči kovčkov, naočnikov, zlatih in srebrnih zob, otroških čevljev in oblek in drugih dokazov, ki so shranjeni v muzeju, so lahko živa priča o načrtnem uničevanju vsega, kar ni bilo nemškega in za Nemčijo.

Po ogledu Auschwitza in poslovitvi od tovarišev iz »Nove Hute« smo se odpeljali proti severu Poljske na tako imenovana Mazurska jezera. Severna Poljska je mnogo manj obljudena, industrija je vedno redkejša, podnebje hladnejše, tla pa močvirnata. Tu se razprostirajo nepregledni gozdovi, zelo primerni kraji za razvoj turizma, ako bi bilo milejše podnebje.

Naša želja, nekoliko se spoznati s Poljsko, nje-

nimi ljudmi, življenjem in delom, je mislim, bila več kot izpolnjena. Vtis imamo, da je poljski narod, po lanskoletnih oktobrskih dogodkih, zaživel bolj sproščeno. Inicijativa ljudskih množic, ki je bila v prejšnjih časih umetno zadrževana, se sedaj pojavlja v najrazličnejših oblikah. Življenjska raven delovnih ljudi je slična naši, le, da je njihova kupna moč nekoliko večja, ki pa po naših vtisih presega blagovno ponudbo. Življenje Poljakov je po našem mnenju dokaj preprosto, vendar solidno. Zapadna moda le počasi prodira med delovno ljudstvo, oblačijo se, tako ženske kot moški, preprosto vendar čedno, njihova kuhinja ni posebno raznovrstna, a precej obilna z nekaterimi njihovimi posebnostmi. Potrošnja alkoholnih pijač je zadržana z visokimi cenami, seveda se kljub temu najdejo prijatelji žlahtne kapljice.

(Se nadaljuje)

Iz naše zgodovine

Stari plavž na Javorniku med obratovanjem

Sredi septembra leta 1942 je padel v temnih gozdovih Jelovice jeseniški kovinar, komunist in Narodni heroj Jože Gregorčič - Gorenjc. V spomin na to obletnico objavljamo v letošnji 9. številki našega lista odlomek iz nedokončanega romana Mihe Klinarja »Mrtvi bataljoni«.

Komunardova smrt

Bilo je 8. septembra 1942 (Dušan ne bo nikoli pozabil tega datuma), ko je šel v patroljo, da bi pregledal ozemlje pred nameravano akcijo v dolini. Toda še preden je prišel do stare vojaške ceste, vijugasto se vzpenjajoče na Rašitovec, ga je ustavilo oddaljeno brenenje kamionov. Naglo se je vzpel na visoko smreko, da bi imel boljši razgled.

Ostrmel je, lotila se ga je drhtavica. Toliko da ga ni zgrabil krč. Na serpentinasti cesti je zagledal v vijugastem pasu prahu dolgo, skoro nepregledno kolono kamionov, ki se je kakor dolga kača zvijala po serpentinah počasi navzgor. Motorji so le počasi premagovali vzpon. Trije oklopni avtomobili na čelu kolone so bili kakor sikajoči gobec kače, ki bo pravkar ugriznila.

Otresel se je strahu in se, prijemajoč vej, naglo spustil s smreke in skoro vso pot v taborišče tekel z novico, da so na Jelovico prišli Nemci z nepregledno kolono tovornjakov.

S kamioni? so se čudili borci.

Potem ne bodo šli na nas? so se tolažili nekateri.

Po drva so prišli. S kamioni vendar ne bodo mogli za nami po gozdovih, so govorili spet drugi, ko so zvedeli za vznemirljivo novico. Komandant grupe odredov Gregorčič in komisar Štefan, ki sta se po naključju mudila pri četi, pa sta poklicala Dušana in mu velela, naj ju popelje do mesta, kjer je opazil sovražnika.

Popeljal ju je. Kraj pa ni bil dovolj razgleden in Gregorčič se je začel vzpenjati v breg, dokler ni našel mesta, odkoder je lahko natančno pregledal položaj.

Steli so kamione.

Našteli so jih sedemdeset.

Dušan je nestrpno čakal, kaj bo rekel komandant.

Gregorčič ni rekel nič in tudi komisar Štefan je molčal.

Molče so se vračali v taborišče. K sreči se je poletje še držalo in ognjev niso kurili. Zato jih dim ni mogel izdajati sovražniku, ki se je ustavil nekoliko nižje, kake pol ure daleč od partizanskega taborišča. Toda večerje niso mogli kuhati in so morali lačni k počitku, ki je bil zelo kratek.

Komandant Gregorčič je zapovedal najstrožjo tišino, nato pa odšel k zasedi, ki jo je postavil na pobočje, poraslo z mladim smrečjem, odkoder so borci lahko videli vsak sumljiv nemški premik. Da bi partizani sovražnika napadli, ni bilo niti misliti. Nemška premoč je bila prevelika.

Komandir zasede je poročal, da so Nemci naložili na kamione les.

Fric očetove žalosti in resnobe takrat ni razumel. Danes pa jo je v somraku Kovačeve krčme občutil. Kakor da bi gledal prizor v gledališču, je videl pred seboj očeta, kako sedi v naslanjaču, pogreznjen v misli. Obraz s francjožefovsko brado, je bil čisto negiben. Temne oči pod košatimi osivelimi obrvmi so gledale Frica kakor dvoje votlin s temnimi jezerci na dnu. V sobi je bila tišina, ki jo je motilo le škraibanje kandijskega sladkorja, s katerim se je zamotil Fric.

Oče je nepremično sedel v naslanjaču, mračen kakor mrak, ki je zalival sobo. Kako bi mali Fric mogel vedeti za misli, ki so razjedale očeta in ga v tistih letih močno postarale. Stari Ruard je gledal sina in misel nanj mu je bolečino, ki ga je zaradi razpadajočega gospodarstva mučila, še stopnjevala. Čutil se je krivega pred tem malim bitjem, pred otrokom, ki je z zadovoljstvom užival kandijski sladkor, košček za koščkom in ni vedel, kakšna usoda ga čaka. Stari Ruard je pomislil nase in razmišljal, kako bi bilo njemu, če bi mu oče ne zapustil nobenega premoženja. Prav gotovo bi se počutil zelo nesrečnega in bi morda celo zasovražil očeta ter ga obsojal, da ni znal gospodariti, da je zapravil, kar je bil prejel od svojega očeta.

Da zasovražil bi ga, je grenko razmišljal Viktor Ruard. In to malo bitje ga bo, ko odraste, zasovražilo, sovražilo zato, ker je pognal vse, kar mu je zapustil oče, pognal vse, kar je v prvih dveh desetletjih prigospodaril sam, kar je v tretjem desetletju zgledalo ustaljeno in utrjeno, a se je v zadnjem desetletju začelo krhati.

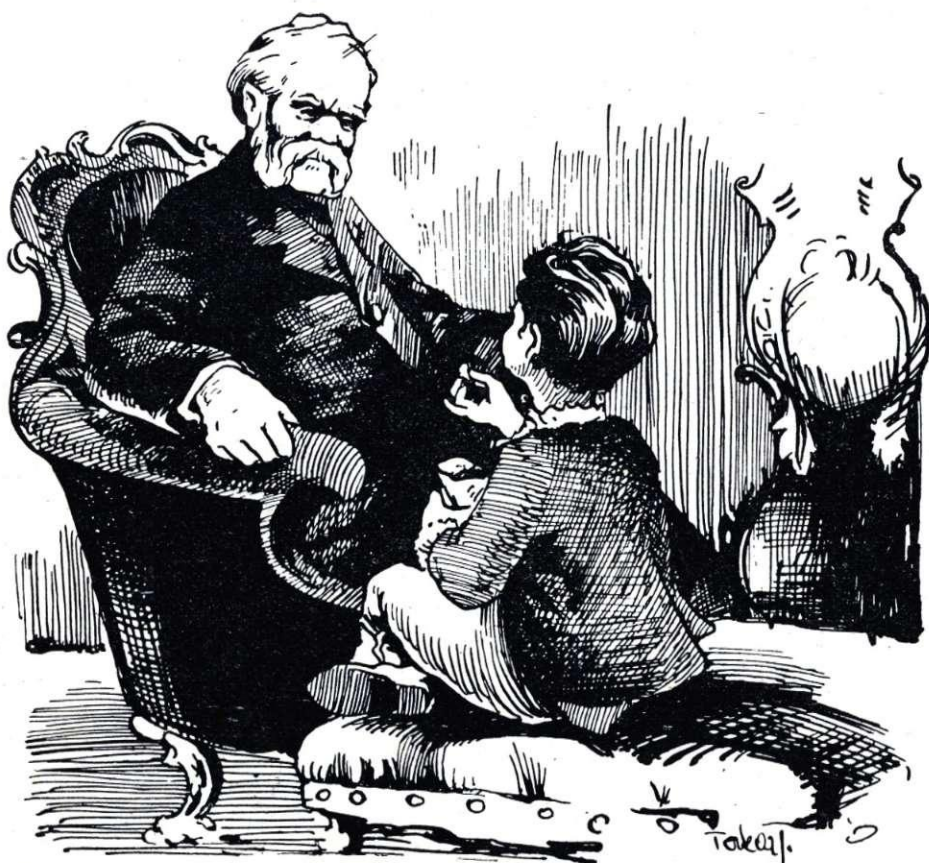
Le kako se je moglo zgoditi? je vrtal vase stari Ruard in žalostno gledal otroka, ki je praznil vrečico kandisa.

Le kako? Pred očmi se je pojavila podoba žene. Kljub letom še vedno lepe in skoro mladostno ohranjene. Pravo nasprotje njemu, ki ga je zadnje desetletje močno postaralo.

Živela je brez skrbi, je pomislil na ženo. Videl jo je zopet v razkošju dunajske palače, za katero ni bilo nikoli dovolj denarja in zaradi katere so naraščali njegovi dolgovi.

Ona je kriva tvojega propada, se je rahlo oglasilo v njem.

Ona? se je vprašal, kakor da bi se zalotil pri nelepem dejanju. Bilo mu je kakor takrat, ko je limel razmerje z neko natakario v Celovcu, ko je prevaral svojo ženo in ji ni upal izpovedati svojega greha. Vselej, kadar se je spomnil na to nelepo zgodbo, zagrešeno v pijani razbrzdaniosti, se je sramoval. Kakor mora je ležal na njem ta spomin, dasi žene poslej ni nikoli več varal in jo je ljubil zvesto, ljubil še vedno, dasi je dobro občutil hlad, ki ga je gojila do njega.

»Ne, ona ni kriva,« je odganjal nadležno misel. Kako naj bi bila kriva ona? Ljubil jo je in delal zanjo vse življenje. Nič zato, če ga je peklil njen hlad.

Ljubezen je bila zanj edino nepremagljivo čustvo, ki ga je odvrnilo od treznega razmišljanja. Zato ženinoga početja ni znal trezno presojati. Ljubezen do žene ga je odvrčala od stvarnosti in ga mamila bolj kakor alkohol. Vselej ji je podlegel.

»Ne, ona ni kriva,« je zavračal misel, ki se je oglašala v njegovi notranjosti. Rad bi jo oglušil, a misel se je še enkrat oglasila in ga ranila:

»Zapustila te je ...«

»Zapustila?« Saj ni mogla drugače, ubožica, je udušil v sebi misel. V pusti jeseniški sivini ji ni mogel ničesar nuditi. Hrepenela je po Dunaju. Po širokem življenju, do katerega imajo pravico vsi tisti, ki imajo denar.

Zaradi otrok je šla, da bi postali svetovljani, se je tolažil in si tolmačil njeno slo po velikem mestu, po razkošju, po zabavah in svetovljanstvu, kot žrtev, ki jo je doprinašala za srečo svojih otrok. Popolnoma je pozabil na žalitev, ki mu jo je bila vrgla zaradi Frica.

»Za otroke se je žrtvovala ...« Za otroke, ki jim on ni mogel nikoli posvečati dovolj pozornosti, saj ga je vezalo delo, ki mu ni privoščilo oddiha.

»Tudi njej nisem posvečal dovolj pozornosti,« si je očital.

»Pustež sem bil.«

Pustež... Vedno je ždel med papirji in računi. Nikamor je ni peljal. Na noben izlet ni šel z njo. Mislil je, da zadošča zanjo, kar je zadoščalo njemu. Če je šla z njim k Savskim jamam ali v Mojstrano, Globoko, ali na Begunjsčico, se je dolgočasila. Mudil se je z delom, z nadzorovanjem rudnikov in fužin, namesto da bi zabaval njo.

Tudi na blejskem se je dolgočasila. Nikoli je ni popeljal s čolnom na jezero. Nikoli je ni znal razvedriti. Nikoli ni znal biti nežen z njo razen v tistih trenutkih, ko sta spočenjala otroke.

Tako si je očital Viktor Ruard. Mali Fric, ki je že pospravil vrečico sladkorja, je začudeno strmел vanj. Večer je že zalil sobo, luči pa še nista prižgala.

Morda so res prišli samo po les, so mislili borci. Komandant Gregorčič pa se ni udajal tej utvari.

Na nebu, napetem kakor velika plah-ta nad gorami, so gorele poletne zvezde. Bila je ena izmed zadnjih toplih noči v tem letu. Že prvi dež bo popil poletno toploto in v gore bo dahnila jesen. Na koledarju jo je od poletja ločilo le še trinajst dni.

S tesnobo so borci mislili na jesen, ki jo bo že prvi dež pognal v hribe. Noči bodo hladne in niti sončni dnevi ne bodo mogli pregnati hladu. Bukovi otoki med valovitim morjem smrek bodo porumeneli, nato pa kakor ranjeni zakrvaveli. Listje bo odpadlo, kakor nagnito meso z nepokopanih trupel. Potem bo začelo gosto snežiti, kakor da bi hotel sneg pokopati mrtvo okostenelo drevje.

Zdaj je še poletje. Da bi še dolgo ostalo! Da bi še dolgo ne bilo dežja! Da bi bile noči še dolgo tople! Da bi vsaj še ne bilo jeseni, ki tako hitro, vse prehitro prinese sneg v planine. Tako so že nekaj dni hrepeneli in mislili borci. Mislili tudi v tej noči, ko so bili nedaleč od Nemcev v zasedi in opazovali njihovo početje.

Videli so le malo. Skoro nič. Tudi Nemci niso hoteli kuriti ognja in so hoteli ostati skriti. Le sence njihovih tovornjakov so se črtale na ozadje jesenskega neba, nad njimi pa je ležala tišina, kakor je ležala nad vso Jelovico, večna tišina, v katero je bil v pradavnini položen ves svet in ki jo je s svojim nehanjem, porajanjem in prerajanjem skalilo šele življenje in ji dalo smisel, ko jo je začutilo, kadar je zahrepenelo po očitku, in v katero se bo vrnilo, ko bo do konca utrujeno; kajti tudi smrt je njena podoba, morda celo njena najizrazitejša podoba. Tišina kakor smrt... Tako so jo občutili borci v zasedi, nedaleč od Nemcev, ki so s svojo najmanj dvajsetkratno premočjo, negibni in potuhnjeni vzbujali to občutje.

Samo petdeset jih je bilo, partizanov. Nemcev sedemdeset kamionov. Ko bi prišli samo po les, bi prišli zjutraj in ne proti večeru. Kamioni, ščiteni od oklopnih avtomobilov, bodo proti jutru odpeljali z Jelovice, vsa ta nepregledna množica sovražnikov pa bo ostala v gozdovih. »Štorklja« zadnje dni ni v pilotovo zabavo krožila tako nizko nad jelovškimi gozdovi in planinami. Iskala je partizane! O tem niso dvomili. In če so ob novici, da so se pripeljali Nemci na Ratitovec po drva, mislili, da bodo Nemci naložili samo les, so ob spominu na »štorkljo«, ki je pred dvema dnevoma tik pred večerjo dolgo krožila nad njihovim taboriščem in morala opaziti dim, zaslutili, da jih bo vsa ta ogromna nemška sila, ki se je zgrnila nad Jelovico, napadla. Nemci prav gotovo vedo za njihovo taborišče in, če bodo partizani do jutra v njem, jih bodo Nemci še pred jutrom obkolili.

Dasi so bili partizani praktično vedno obkoljeni, so bili sovražnikovi obroči navadno tako raztegnjeni, da so imeli vrzeli. To so borci vedeli in zato

so imeli za obkolitev samo tisti obroč, skozi katerega so se morali z velikimi žrtvami prebijati. In tak obroč jim je grozil tudi tokrat. To so potrdile patrulje, ki jih je Gregorčič poslal v vse strani in mu o tem poročale, ko se je zasedo vrnil v taborišče.

Upanje, da jih Nemci ne bodo napadli, se je razblinilo. Globoka tišina noči je bila sam ozlovesča tišina pred hajko. Čez slabo uro, takoj ko se je zaseda vrnila, so partizani že pripravljali šotore in poležana ležišča prekrili s posekanim, že pripravljenim smrečjem. Prav tako so skrili z butarami smrekovih vej ognjišče in vse, kar je izdajalo, da so tu taborili. Partizansko taborišče se je zopet spremenilo v gozd. Partizani so ga brez sledov zapustili. Pašni vrh, ki jim je tiste dni nudil zavetje, je molčal, da so ga zapuščali.

Noč je že bila, ko so se spuščali s Pašnega vrha preko Podstana in šli čez Dražgoško goro. Že je četa v jutranjem somraku prečkala pot, vodečo iz Dražgoš na planino Rovtarico, ko je zarezgetala v jutranjo tišino strojnica. Mitraljezec Stane se je zgrudil. Čedo in Čiro sta ga pobrala in ga zavlekla v zaklon, on Dušan, pa je pobral Stanetovo strojnico in ščitil umik.

Hiteli so, kolikor so mogli, za četo, ki je izginjala v gozdovih in se izmikala Nemcem. Sovražnikov je polna vsa dolina in Jelovica, kajti njihove glasove in povelja so slišali od vsepovsod, včasih oddaljene, kdaj pa kdaj pa tako blizu, kakor da bi hodili z njimi vstric.

Vedno bolj so zaostajali za četo, ki je izginjala nekje pod Visokim vrhom. Od kolone so se že zdavnaj odtrgali in le malo so upali, da jo bodo dohiteli. Četi se je mudilo, da bi se čimprej izmuznila skozi jelovške gozdove na razdvojniško stran in se izognila obroču, preden bi ga Nemci strnili. Mudilo se jim je. Prehiteti so morali sovražnika in se mu izviti iz klešč, kajti sprejeti boj, utrujeni in zdesetkani od komaj minule avgustove ofenzive, bi bilo proti tolikšni sovražnikovi premoči samomorilno in Nemci bi prelahko slavili zmago nad majhno partizansko edinico, pri kateri se je tiste dni mudil Štab gorenjske grupe odredov. Zato Dušan, Čedo in Čiro, ki sta pomagala ranjenemu Stanetu, četi niso zamerili, da je tako naglo hitela, kakor da je vsa četa pozabila nanje in na ranjence.

Tovariši pa niso pozabili nanje. Ko so za seboj pustili graben in prišli pod Partizanski vrh in ob potoku umivali Stanetu rano, jih je našel Mali, partizan, ki je poznal Jelovico kakor lasten žep in ki ga je poslal komandant Gregorčič, naj pogleda, kaj je z njimi. Komandant je mislil nanje. Ni jih hotel pustiti same v nevarnosti, ki ji mje pretlila od vseh strani. Maliju ni bilo treba iti daleč. Kakih tisoč metrov od kraja, kjer se je ustavila četa, jih je našel in jim pomagal, da so ranjenca hitro preobvezali.

Na partizanskem vrhu niso počivali. Ko je Dušanova skupinica prišla, se je četa že pripravila na odhod. Kazalo je,

»Oče«, je rekel Fric in ga prijel za roko. Čutil je, da je očetova roka zatrepetala.

»Kaj je«, je vprašal oče odsotno.

»Ali ne bova prižgala luči?« je vprašal mali.

»Ah seveda...« je rekel oče raztreseno in vžgal plinsko svetilko.

»In lačen sem tudi. Ali ne bova večerjala?«

Tudi na večerjo je pozabil.

Oče je poklical služabnika in povečerjala sta.

Po večerji se je mali Fric spravil očetu na kolena in se stisnil k njemu. Oče pa je pogledal na uro in se zdrznil.

»Moj bog, vsak čas bodo tu,« je rekel.

»Kdo?« je vprašal Fric.

»Neki gospodje. Spat boš moral.«

»Saj je še zgodaj,« je ugovarjal mali, željan očetove nežnosti.

»Priden bodi Fric«, ga je oče miril in skušal spraviti v posteljo.

Fricu, ki ga je bila okusna večerja poživila, pa se ni dalo spati. Rad bi, da bi mu oče povedal kako pripovedko o morskimi roparjih.

»Ne utegnem sinko«, se je branil oče. »Neke stvari moram še pregledati, preden pridejo gospodje.« Viktor Ruard je pričakoval Luckmane. Tako se je dogovoril z Lambertom Carlom, kateremu je tisti majski popoldan leta 1869 ponudil prodajo svojega imetja. Stari Luckman ni ponudbe niti sprejel, niti odbil, marveč je rekel, da se mora o Ruardovi ponudbi pogovoriti še s svojima sinovoma Karlom

Zato je Viktor Ruard, ki je pričakoval Luckmane ob osmih, dvignil malega Frica in ga odnesel v spalnico. Mali pa ni odnehal in se ni hotel sleči, dokler mu oče ni rekel, da mu bo povedal zgodbo.

Ko se je mali Fric slačil, je Viktor Ruard razmišljal, kaj naj mu pove. Nobena piratska zgodba mu ni prišla na misel. Popoldan, ki ga je prebil pri Luckmanu, ga je bil preveč utrudil. Stari lisjak (tako je Viktor Ruard imenoval Lamberta Carla Luckmana) se je izmikal. Dobro je vedel za Ruardove dolgove. Najbrž je čakal, da bodo še večji. Ali pa je čakal na ustanovitev Kranjske industrijske družbe, s katero bo Ruarda popolnoma uničil. Ruardu je dal vedeti, da bo družba dovoljena in ustanovljena morda že pred jesenjo, ker se je zanjo zavzel sam deželni glavar Metternich.

Te misli Viktorju Ruardu niso dopuščale, da bi se zbral in zadovoljil malega, ki je nestrpnost pričakoval, kdaj bo oče začel pripovedovati. Kako bi mogel Fric takrat vedeti, kaj se je zbiralo nad njegovim očetom. Očetove misli so nihale med zaskrbljenostjo in Fricovo željo. Rad bi, da bi sin ne opazil, kaj ga muči in prav zaradi tega Fricu ni odrekel. Samo kaj naj mu pove! Zaskrbljenost je bila močnejša in zopet je razmišljal o nameravani ustanovitvi družbe, ki bo uničila njega.

»Roparji«, je rekel na glas in utihnil.

Fric je bil že v postelji.

»Nadaljujte oče,« je rekel, ko je ta obmolknil.

»Prosim?« je rekel, kakor da je pozabil, kaj ga je mali prosil.

»Nadaljujte pripovedko o razbojnikih«, je ponovil Fric.

»Ah, da... Samo da boš res zaspal.«

»Bom, oče.«

Kaj naj mu pove? Spomniti se ni mogel nobene pripovedke, dasi jih je sinu skoraj vsak večer pripovedoval. Njegove misli so se oklepale vse preveč težkih in neprijetnih poslovnih zadev. Mudile so se pri Roparjih, ki so nameravali s svojimi špekulacijami oropati njega. Da je bil ropar tudi sam, ni pomislil. Imetje je podedoval od očeta in nekaj dokupil. Tega pa ni smatral za roparstvo.

In vendar...

Ali ni tudi on, Viktor Ruard s svojimi nakupi uničil nekaterih lastnikov?

Seveda jih je!

Toda to so bili kmetje, ki so jih stisnile dajatve, in ne bogataši. Ali jih ni s krivično pravdo oropal gozdov? Toda... to je bila malenkost. In vendar ni njegov pravni zastopnik, tisti znani doktor Prešeren in Kranja, leta 1848 hotel sprejeti, da bi zastopal njegovo pravdo proti rovtarskim in gornjesavskim kmetom? Moral je iskati advokata v Ljubljani in z njim je ogoljufal kmete in jim odvzel njihove pravice.

Da. Tudi Viktor Ruard, ki je tako lažno blestel po svoji poštenosti in dobroti, je bil ropar.

To spoznanje ga je pretreslo...

»No oče«, ga je prebudil iz odsotnosti mali, ki je nestrpno pričakoval, kdaj bo začel pripovedovati.

Nestrpen otrokov glas ga je vzdramil.

Prav! Povedal mu bo pripovedko. Povedal resnično zgodbo. Zgodbo, ki jo je doživljal sam. Samo začela se bo tako, kakor se začenjajo skoro vse francoske piratske pripovedke.

»Torej poslušaj,« je začel. »Bilo je na normandijski obali. Ali veš kje je Normandija?«

»Seveda!« je živahno pritrdil Fric. »V Franciji je.«

»Da v Franciji... Bilo je torej na normandijski obali, lahko bi pa bilo kjer koli drugje. Povsod žive Roparji.«

Dolgočasen začetek, je menil Fric. A je molčal, ker je oče začel pripovedovati o štirih imenitnih morskikh roparjih. Prva dva sta živela v ozkem zalivu, ki je bil presenetljivo podoben jeseniški dolini, druga dva, nekoliko manj imenitna, pa sta prebivala nedaleč od Ozkega zaliva. Vsi so živeli v miru, dokler so bili enako močni. Tako bi lahko vedno bilo, da se ni prvi zaljubil v lepoticu, po lepoti podobni resnični princesi. Ta ljubezen je podžgala prvega, da se je lotil drznih roparskih početij. Nobena ladja mu ni ušla in kmalu je po bogastvu nekajkratno prekosil svojega soseda v Ozkem zalivu, druga dva pa sta bila v primerjavi z njim prava siromaka.

Vsi so začeli zavidati prvemu kapitanu morskikh razbojnikov. Čim bolj ga je spremljala sreča, tem bolj so mu zavidali. Največja zavist je grizla soseda, razbojnika Mika. Žgala ga je v dno duše in sklenil je, da bo pripravil proti srečnemu kapitanu morskikh razbojnikov zaroto.

Zarotniška misel je gnala razbojnika Mika, ki si ga je Fric predstavljal po očetovem opisu kot javorniškega fužinarskega gospoda Michelangela Zoisá, da je odjadral na obisk k tretjemu in četrtemu razbojniku in jima obrazložil svoj naklep. Hotel ju je pridobiti zase, da bi mu pomagala. Ta dva pa sta se bala začeti boj proti srečnemu kapitanu iz Ozkega zaliva. Čutila sta se prešibka in celo prepričala razbojnika Mika, da bi jih prvi kapitan porazil, če bi ga napadli.

Razbojnik Mik pa ni odnehal. Odplul je na daljno obalo, kjer je živelo nekaj manjših razbojnikov. Sámí zase niso pomenili ničesar, če bi se pa združili z Mikom in njegovimi zavezniki bi pa pomenili silo, ki bi se ji srečni kapitan iz Ozkega zaliva ne mogel upirati.

Mik je zadovoljen odjadral k tretjemu in četrtemu kapitanu morskikh roparjev in jim razodel, da je pridobil za svoj načrt nove zaveznike. Sedaj se tudi ta dva nista več upirala in sta se pridružila Miku v boju proti kapitanu, ki v sreči, ki jo je užival, ni niti slutil, kaj se pripravlja. Misлил je samo na svojo lepoticu, zanjo križaril po morjih, napadal bogate trgovske ladje in bogastvo pošiljal svoji lepotici v daljno mesto. Ko je razbojnik Mik za svoj naklep pridobil tretjega in četrtega kapitana morskikh razbojnikov, jima seveda ni povedal, da je razbojnik Luk — tako je bilo ime najbolj vplivnemu razbojniku med malimi razbojniki na daljni obali — zahteval, da bo on vodil nameravani napad na prvega kapitana v Ozkem zalivu in da bo moral po zmagi nad njim ostati razbojniški kapitan Mik v družbi malih roparjev pod pogoji, ki jih bo določil Luk in njegovi pajdaši.

da so se že izmotali iz nemških klešč. Nemška govornica, ki jih je bolj ali manj glasno spremljala vse do Grabna, je pod Partizanskim vrhom utihnila. Gozdovi so postali tihi. Le tu in tam je škrtnila vejica, ko so se spuščali na sedlo med Partizanskim vrhom in Turnom. Tedaj sta tišino presekala dva strela. Bila sta oddaljena, prebudila pa sta v borbah znova opreznost, ki jil je bila jela zapuščati kmalu potem, ko so se oddaljili od sovražnika. Zdaj so postali zopet oprezni in nadaljevali pot v najgloblji tišini.

Niso prišli daleč, ko jim je v hrbet udarila toča krogel. Rafali so razbičali tišino, da je preparana od krogel zahtela zateglo in krčevito.

Sklonjeni so stekli naprej. Tja, kamor so jih prisilili rafali. Tudi s te strani jih je prestregel ogenj. Bili so v obroču.

Skušali so se prebiti skozi Kravji potok.

Zaman! Pot so jim zaježili rafali z grebena Mošenjske planine. Gregorčič je zapovedal umik. Ogenj je bil tako gost, da bi jih pogoltnil in spodnesel kakor ogromen val.

Kakor da bi gorel gozd in bi se ogromen požar širil z bliskovito naglico, so se umikali pred ognjem iz nemških pušk in strojníc. Zdelo se jim je, da bodo Nemci zdaj, zdaj planili iz svojih položajev in se pognali za njimi. Toda Nemci niso jurišali. Imeli so jih v obroču in jih pustili, da so se zaletavali ob pregrade rafalov, kakor otroci, ki se igrajo slepe miši.

Položaj je postajal brezupen. Kar je Nemcem spodletelo v avgustovi ofenzivi, so imeli zdaj v obroču. Z dobro izbranih položajev so merili v partizane, ki jim je — vsaj tako se je dozdevalo — ostalo le dvoje: da se predajo ali pa da padejo do zadnjega.

»Bolje pasti kakor biti ujet in streljan med švabskim nosmehom,« je kriknil Gregorčič in planil v ogenj ter za seboj potegnil tovariše.

Juriš...

Jurišali so proti nemškím položajem, ki so zapirali pot na Lipniško planino. Neki nemški mitraljez je utihnil. Partizan Skala (bil je v resnici utrjen in krepak kakor skala) je ubil nemškega mitraljezca, z drugim strelom pa še njegovega pomočnika. Bil je odličn strellec in sovražil je Nemce. Ubili so mu bili očeta, mamo pa odpeljali nekam na Nemško v taborišče. Ko je mitraljez umolknil, je stekel naprej. Zgrabil je še vročo cev, a jo takoj izpustil, kakor da bi se opekel, nato pa, kakor da bi se spodtaknil ob strojnico, padel. Dušan je stekel k njemu, ko si je s Stanetovo strojnico očistil pot.

»Daj, Skala!« je vzkliknil. »Stre-ljaj!«

Sele tedaj je zapazil, da je Skala mrtev. Iz čela mu je vrela kri. Ležal je med ubitima Nemcema in vsi trije so bili tako mirni in spokojni, kakor da se niso nikoli sovražili.

Samo za hip, drobčni drobec sekunde je obšlo Dušana to občutje. Ni ga moglo do kraja zajeti. Kakor črn, pentljavač se trak, ki ga bo zdaj, zdaj

ovil, je zagledal leteti skozi zrak proti sebi nekaj črnega in že je padlo predenj. Instinktivno se je istočasno vrgel na tla. Zagrmelo je in kovinski deli granate so se zasekali v drevo, h kateremu se je stiskal. Tedaj je za njim zapel kratak rafal.

Ozrl se je.

Zagledal je komandanta Gregorčiča.

»Naprej! Naprej!« je vzpodbujal komandant.

Nemški ogenj na tem odseku je postajal slabotnejši. Obroč se je drobil. Gregorčičeva brzostrelka je premišljeno krčila pot. Mitralski Tonček, ki je slovel kot najboljši v četi, je kosil sovražnike stoje in se ni menil za krogle, ki so bile očividno namenjene njemu. Komandir Polde mu je pomagal in tudi Dušan je tolkel.

Partizanski ogenj je postajal od sekunde do sekunde učinkovitejši. Drznost borcev je spravljala Nemce v preplah. Preveč mrtvih so že imeli in ležali so pomešani s padlimi partizani.

Partizani so jurišali. Nemci so se pomikali proti svojim krilom. Obroč je bil prebit. Nastala je vrzel. A samo za nekaj hipov. Niti sto metrov se partizani, ki so se skozi vrzel prebili, niso oddaljili, ko se je nemški obroč zopet strnil. Kroglice so zasikale nad zadnjimi odmikajočimi se partizani. In med zadnjimi je bil tudi komandant.

Tonček in Dušan sta se obrnila in ščitila umik. Gregorčič je nekaj ukazoval. Nemška krila so zopet sklenila klešče. Partizani so se jim umikali in z močnim ognjem držali sovražnika pri tleh.

»Meri med drevje desno!« je ukazal Gregorčič in prvi dvignil brzostrelko. Ni je še sprožil, ko je omahnil na tla.

»Gorenjc!« je kriknil komandir Polde in hotel komandanta dvigniti. »Skupil sem jo,« je rekel Gorenjc (tako so partizani klicali Gregorčiča) in se skušal sam dvigniti. Ni se mogel.

Komandir Polde in mitraljezec Tonček sta ga dvignila in ga odnesla. Kam je bil ranjen, nihče ni vedel. Kri mu je silila skozi rokav, barvala mu je pa tudi hlače in namakala črno pešerino, od katere se ni nikoli ločil.

Komandir Polde je zaukazal skupini borcev, da je v polkrogu zavzela položaje. Hotel je zadržati Nemce vsaj toliko časa, da bi Gregorčiču obvezali rane. Zdaj je videl, da jih je več. Spravili naj bi ga na varno. Toda Nemci so se po uspelem partizanskem preboju že znašli in se, ne meneč za svoje izgube, bližali partizanskim položajem. Četi je grozilo, da se bo zopet znašla v nemškem obroču, ako se naglo ne odlepi od sovražnika in mu za seboj ne zameša sledi.

Težko ranjeni komandant je to uvidel.

»Ne muči se z menoj!« — je ukazoval komandirju Poldetu. »Prebijte se, dokler je še čas!«

»Brez tebe ne!« je ugovarjal komandir.

»Misli na četo in ubogaj! Komandant sem!«

Razbojnik Mik se je dobro zavedal, da bo poslej odvisen od te male pretkane družčine, a njegovo sovrašтво do srečnega kapitana iz Ozkega zaliva je bilo tolikšno, da se mu je izguba svoje samostojnosti zdela le majhna žrtev proti slasti, ki jo bo užival, ko bo videl prvega kapitana premaganega in uničenega. Zato je pristal in ni pomislil, da bo po vstopu v to družčino premagan tudi sam. Pretkani razbojnik Luk je namreč zahteval, da bodo poslej ropali skupaj, dobiček pa delili po številu deležev, to se pravi po številu ladij, ki jih bodo uporabljali pri svojih roparskih podvigih. Mik je imel štiri velike ladje, Luk in njegovi pa majhne, a po številu več.

Razbojnik Mik ni spregledal, kako nameravajo mali razbojniki prelisičiti tudi njega. Pristal je celo, da bo celotno roparsko podjetje vodil prebrisanec Luk...

»Zakaj prav on?« je prekinil očetovo zgodbo Fric.

»Zato, ker so to zahtevali mali roparji«, je pojasnil oče. Toda Frica je zanimalo, kakšen je bil zviti ropar Luk, ki je ukanil razbojnika Mika. In oče ga je opisal.

»Ropar Luk?« je rekel vprašujoče in ga začel risati: »Bil je srednje velik, a čokat. Zgledal je zelo močan. Oči so mu predrzno sijale in z njimi je uklonil vsakega. Močna glava mu je čepela na kratkem mišičastem vratu. Skratka: ves njegov obraz je izražal predrznost. Celo navzgor zavihani brki tega niso mogli prikriti. Z ukazovalnim glasom je prisilil vse k poslušnosti, da so brez obotavljanja izpolnili vsak njegov ukaz.«

»In kako se je razvil boj med srečnim kapitanom in Lukovimi razbojniki?«, je vprašal Fric, ki bi rad zvedel čimprej konec. Očeta pa je to vprašanje kdo ve zakaj zmedlo.

Boj?

Kako naj mu opiše boj?

Na boj ni bil pripravljen!

In vendar ga bo moral opisati in odločiti, kdo bo v njem zmagal. Kako rad bi rekel, da bo zmagal prvi kapitan iz Ozkega zaliva. Malo verjetno.

Neverjetno!

On Viktor Ruard prvi kapitan iz Ozkega zaliva je že klonil. Nameraval se je vdati brez boja. Skrbi in dolgovi so mu zlomili voljo, da bi se boril. Če bi ne bilo dolgov, če bi ne bilo skrbi, bi se ne bal bitke. Ne boril bi se z zastarelo ladjarico, boril bi se z moderno bojno ladjo. Tako pa...

»Začnite že z bojem, oče,« ga je priganjal nestrpen glas in ga zmedel.

»Naj začnem? Naj se ne bojim?« je rekel in mislil na svoj boj z Luckmani.

»Kaj govorite, oče?« ga je streznil Fričev glas. Zdrznil se je in se znašel.

»Naj začnem? Naj se ne bojim?... tako se je vprašal prvi kapitan, ko je spoznal, kaj mu grozi. Le dvoje mu je ostalo: da se spoprime z razbojniki in jih potolče, ali pa, da se jim vda in se odkupi brez boja.«

»Jaz bi se ne vdal!« ga je prekinil Fric.

»Ti bi se ne vdal!« je počasi vprašal oče.

Fričev odgovor je pretrgalo trkanje. Videl je, kako je oče prebledel in kako so mu zatrepetale ličnice.

»Zaspi, Fric! Gospodje so prišli,« je rekel.

Fric je zaprl oči. Zaspal pa ni. Oče je trenutek postal pri njegovi postelji. Mali ni videl, da se je očeta lotila razburjenost in se je prav ta hip skušal zbrati.

Luckmani niso smeli opaziti njegovega nemira. Le z muko se je zbral in odšel iz spalnice. Ugasnil je luč, vrata v dnevno sobo pa je pozabil zapreti.

Mali Fric je odprl oči. Videl je gospode, ko so vstopili. Niso se poklonili očetu, kakor so se priklanjali drugi. Samo bežno so mu segli v roko in nato sedli. Med njimi je videl Fric srednje velikega čokatega mladega gospoda, ki je bil na las podoben razbojniku Luku, o katerem mu je maloprej pravil oče.

Tudi oče je sedel. V sobo je legla hipna tišina. Fric je videl, kako je oče s pogledom preletel gospode, dokler se mu ni ustavil na tistem, ki je Fricu kazal hrbet.

»O vaši zadevi smo se pogovorili gospod Ruard,« je rekel tisti, ki ga Fric ni videl v obraz.

»In?« je vprašal oče z občutnim glasom, ki ga Fric ni bil vajen.

»V družbo Vas ne moremo sprejeti,« je nadaljeval tisti, ki je bil podoben roparju Luku iz očetove pripovedke. Prižgal si je dišečo cigaro in izpuhnil oblak dima.

Fric je videl, da je očetov obraz trznil, nato pa kakor da bi otrpnil.

»Da nas ne boste razumeli napak, gospod Ruard,« je nadaljeval prejšnji. »Mi nismo proti in šteli bi si celo v čast, da bi bili tudi vi družabnik Kranjske industrijske družbe, a gospodje baroni Zoisi von Edelstein so nasprotovali. Mi pa smo proti tem gospodom, ki bodo v novo družbo vložili po vsej verjetnosti največ kapitala, nemočni in majhni...«

Zavladal je kratek molk, ki ga je pretrgal oče.

»Ni mi do pristopa k družbi,« je rekel. »Naveličal sem se fužinarstva. Prodal bi rudnike, tovarno, fužine in posestva — razen blejskega — ter se umaknil. O tem sva govorila danes z Lambretom Carlom. Kajne?«

»Da,« je povzel besedo tisti, ki ga Fric ni mogel videti v obraz. »O tem sva govorila, spoštovani gospod Ruard.«

»In?« je zopet vprašal oče.

Odgovoril je gospod, podoben razbojniku Luku.

»Zelo radi bi ustregli vaši želji, gospod Ruard, toda Vaše imovine zaenkrat ne moremo kupiti. Nimamo denarja. Družba pa še ni ustanovljena.«

»Toda, gospod Carl,« je spregovoril oče s trdim glasom, »če bom moral čakati na ustanovitev družbe, bodo moji dolgovi pri gospodu Lambretu Carlu ..... ????

»Ze, toda...«

»Ukazujem ti!«

Nemci so vedno bolj pritiskali na partizanske položaje. Več kakor polovica partizanske čete je že padla. Živim je pohajala municija in sovražnika niso mogli več odbijati in zadrževati. Komandir Polde pa je hotel pregovoriti ranjenega komandanta, da bi ga nesli. Gregorčiču so bile ohromele noge, dasi ni bil ranjen vanje. Kam so ga Nemci ranili, niso utegnili ugotoviti. Imel je več ran, a jih niso mogli niti obvezati. Tako naglo so Nemci silili za njimi.

Polde je dobro vedel, da za komandanta ni več pomoči. Zaman je odganjal to misel in ga pregovarjal, da bi ga borci nesli, dasi je bil prepričan, da bi to pomenilo konec njegove čete. Ze na položajih je obležalo več kakor polovico borcev.

»Kaj še čakaš!« ga je s skrajnimi napori rotil Gregorčič.

Polde je ugovarjal. Ljubil je komandanta in zdelo se mu je, kakor da bi ga izdal, ako bi ranjenega pustil Nemcem v milost in nemilost. Nikoli več ne bi mogel biti miren, če bi se to zgodilo.

Gregorčič pa ni mislil nase. Mislil je na preostali del Poldetove čete, ki se mora rešiti. Mirno, kakor da ne čuti Poldetove ljubezni in tovarištva je rekel:

»Slab komandir si, Polde! Namesto, da bi poveljeval, se prerekaš z menoj.«

»Nočemo te izgubiti.«

»Izgubiti? Izgubili boste več, če se ne rešite. Zato ne skrbite zame in izpolni moj ukaz! Mene zanesite samo pod ono smrečje in me skrijte. Če rane niso hude in bom ozdravel, se bomo že videli. In seveda če me ne dobe Nemci. Če bi se mi približali bom streljal. Streljam še lahko, živega me ne bodo dobili v pest. Tega veselja jim ne privoščim. Zdaj pa reši četo!« je ukazal in ga ostro pogledal s svetlimi očmi, ki so bile še maloprej mirne in blage.

Polde je izpolnil poslednji komandantov ukaz. Dušan in Mali, ki ga je komandant cenil kot dobrega tovariša in poznavalca jelovških poti in steza, sta ga ponesla v smrečje in ga pokrila z vejami. Položila sta ga tako, da je bil z obrazom obrnjen proti Nemcem. Tako jima je ukazal.

Dušan ne bo nikoli pozabil komandantovega obraza. Bil je bled in miren, kakor da bi bil neobčutljiv za lastne bolečine. Le rahli trzljaji mišic so črtali vanj trpljenje, ki ga je do skrajnosti zatajeval. Komandantove oči in ustnice pa so odsevale neko, Dušanu neznano spokojnost. Tako spokojni morejo biti v poslednjih trenutkih le tisti, ki se zavedajo, da so do konca ostali zvesti sebi in ideji, za katero so živeli, se zanjo borili in se naposled zanjo tudi žrtvovali. Zavedajo se, da so izpolnili poslanstvo, ki jim ga je naložil čas, da njihovo delo ne bo mrtvo, ko bodo umrli.

(Se nadaljuje)

Izobraževanje v podjetju

Nekatera podjetja so že tudi pri nas začela s sistematičnim izobraževanjem vodilnega osebja in delavcev. V naši tovarni se vrše tečajji PIV, na katerih se vodilni kader podjetja seznanja z modernimi oblikami vodenja ljudi. Načrtno izobraževanje v podjetju pa ni samo to, temveč vključuje v svoj program tako vodilni kader, kakor tudi delavce in uslužbence. Potreba po izobraževanju nastaja zaradi težav v proizvodnji, katere nam povzročajo pomanjkanje spretnosti, znanja ali nepravilen odnos do dela. Vemo, da to mnogokrat znižuje proizvodnjo in dela preglavice tudi pri reševanju drugih proizvodnih problemov. S stalnim načrtnim izobraževanjem na osnovi dobro izdelanega programa pa moremo zagotavljati proizvodnji dobre in strokovno izvežbane ljudi.

Tak program mora upoštevati posebnosti podjetja, izdelan pa je na določenih osnovnih principih.

V podjetju je treba izobraževati vse one, ki jim to koristi glede na interese proizvodnje, in ti so:

- **vodilne osebe;**
- **mladina,** to je šolanje vajencev in mladincev, ki nekvalificirani stopijo v proizvodnjo;
- **odrasli,** ki potrebujejo strokovno in splošno izobrazbo, tu sem spada poglobljanje znanja, kvalifikacije in izpopolnjevanje znanja.

Kakšna naj bo politika izobraževanja v podjetju, odločajo organi delavskega samoupravljanja, predlagajo in izvajajo jo direktor preko odgovornih za izobrazbo ter instruktorji za izobraževanje v podjetju.

Znanje, ki se zahteva za izpopolnjevanje nalog kakega delovnega mesta, delimo na tri kategorije:

- praktično znanje;
- teoretično znanje;
- znanje, kako voditi ljudi.

Za vsako delovno mesto je treba ugotoviti, koliko katere kategorije znanja je nujno potrebno, da bo dotični, ki zaseda delovno mesto, lahko vse naloge v redu izpolnjeval. Najlažje se dobi to iz ocene delovnega mesta.

Najprej ugotovimo potrebo po praktičnem strokovnem znanju in s tem izvemo, kolikšno znanje je potrebno za določeno delovno mesto. V primeru, da se znanje delavca ne ujema z zahtevami delovnega mesta, moramo seveda delavcu posredovati manjkajoče praktično znanje. Napravimo za to program izobrazbe po metodi PIV in poučevanje se izvaja bodisi na delovnem mestu samem, v učnih kotičkih, posebnih centrih za izobraževanje v podjetju ali strokovnih šolah. Z uporabo te metode, ki jo uvajajo centri za izobraževanje v nekaterih podjetjih, se delavcem hitro in uspešno posreduje manjkajoči del učne snovi za izobraževanje.

Za vsako delovno mesto je potrebno nekaj teorije. Pomanjkljivo teoretično znanje posredujemo ljudem, za katere smo glede na oceno delovnega mesta

in po ocenjevanju ljudi ugotovili, da ga imajo po metodi skupinskega poučevanja. S preiščeno organizacijo v podjetju na podlagi vseh podatkov prireže tečaje o posameznih predmetih, grupi predmetov, o posebnih specialnostih teoretičnega znanja. Kolikor tečajev ni mogoče organizirati v okviru podjetja, se izobraževalni tečajji vrše izven tovarne, morda v kaki drugi tovarni, ali centrih za izobraževanje okraja ali republike, kjer je pač mogoče.

Vodilnim osebam podjetja pa se posreduje še posebne znanje, ki jim je za izvrševanje vodstvenih funkcij potrebno, to je upravljanje in vodenje, vodenje poslovanja podjetja in vodenje ljudi. Tu pridejo v poštev sredstva, s katerimi se vodilne osebe lahko izpopolnjujejo in strokovno usposablajo za uspešno delo. Sem spadajo: organizacija posebnih tečajev, izmenjava mnenj, delo v komisijah, študijske naloge, različna pooblastila itd.

Moderne metode vodenja pa vodilnim osebam pomagajo, da delajo uspešneje, posebno kar se tiče dela z ljudmi. Sem spadajo metode, ki jih danes uvajajo centri za izobrazbo vodilnega kadra in se seznanjajo z njimi tudi v našem podjetju. (PIV-1 — metoda poučevanja, PIV-2 — analiza problemov in ostale večine vodenja).

Če hočemo izobraževati na tak sistematičen način, mora podjetje imeti starostni sestav delavcev in uslužbencev, ker sicer ni mogoče predvidevati, koga se izobražuje, v čem in kje. Tu je tudi osnova, da vemo, kdaj bo kdo zaradi upokojitve zapustil delovno mesto in lahko glede na to usposobimo drugega, da ga bo lahko pravočasno polnovredno zamenjal.

Podjetje samo ne zmore vsega, kar je povezano z izobraževanjem, zato vzdržuje stike z različnimi drugimi organi, kot so strokovna združenja, organi, ki so odgovorni za izobraževanje (Ljudska univerza), centri za izobrazbo in drugimi.

Predvidevati je treba, koga se bo izobraževalo izven podjetja, v strokovnih šolah ali drugje, ter premisliti, kateri kadri so podjetju nujno potrebni. Na podlagi tega se predvidevajo in dajejo štipendije.

Osnova za izvajanje programa je stalna in dobra podpora uprave ob vsestranski pomoči, razumevanju in dobri povezavi vsega vodilnega osebja. Odgovornost pri delu z ljudmi je velika predvsem zato, ker dela z živimi ljudmi in mora pri svojem delu doprinesiti čim več k zadovoljstvu ljudi in delovni morali v podjetju.

Iz navedenega sledijo vse možnosti za planiranje izobraževanja. Vidimo osnovo in orientacijo, kaj vse spada pod program izobraževanja.

Pri izvajanju programa moramo upoštevati tri kriterije, če hočemo doseči čimprej uspeh. Ti so:

- **potrebe podjetja:** to so predvsem one najbolj nujne, zaradi katerih trpi proizvodnja in je treba nekaj ukreniti;
- **možnosti,** ki so na razpolago, da se lahko izobraževanje pravilno izvaja. Tu gre predvsem za

učni prostor, čas, denar in ostale potrebne pripomočke;

— **ustrezni kader**, to so ljudje, ki jih je treba izobraževati, misliti pa moramo tudi na one, ki bodo poučevali in če so res za to usposobljeni.

Ob upoštevanju vseh teh kriterijev, lahko vsako podjetje zase določi svoj načrt izobraževanja in odgovorni za izobrazbo jemlje iz predloženega ono, kar je najbolj pereče in zavira proizvodnjo.

Kakor za vsako delo je tudi za to potrebna stalna in dobro organizirana kontrola nad izvajanjem programa. Določiti je treba, kdo jo izvaja in kako, kakor tudi vsebino kontrole in čas. Kontrola nam bo stalno

kazala hibe in pomanjkljivosti pri izvajanju, obenem pa bo merilo uspeha pri tem delu.

Od takega sistematičnega izobraževanja lahko pričakujemo, da bomo vedno imeli zadosti usposobljenega kadra v podjetju, da bodo ljudje bolj navezani na podjetje, s tem se bo zmanjšala fluktuacija delavcev, zboljšali bomo lahko kvaliteto proizvodov, obstojalo bo boljše vodenje ljudi in proizvodnje, ter tudi boljši medsebojni odnosi. Najdragocenejšemu vseh strojev moderne proizvodnje — človeku pa bo pri njegovem usposabljanju za potrebe proizvodnje posvečena pravična in potrebna skrb.

Fizkultura in šport

NK JESENICE : NK TRIGLAV (Kranj) 2:0 (1:0)

V nedeljo dne 1. septembra so se začele prvenstvene nogometne tekme v ljubljansko-primorski ligi. Kakor smo že poročali v naši zadnji številki, sodeluje v tej ligi tudi NK Jesenice. Doslej so odigrali tri kola, posamezne tekme našega moštva pa so se končale z naslednjimi rezultati: NK Slovan proti NK Jesenice 2:1. Teden dni pozneje so odigrali jeseniški nogometaši tekmo z NK Rudar v Idriji in jo odločili v svojo korist z rezultatom 5:2. V nedeljo pa je bilo na sporedu III. kolo in s tem tudi srečanje s starim rivalom NK Triglav iz Kranja. Za tekmo je vladalo na Jesenicah precejšnje zanimanje, tako da se je na igrišču pod Mežakljo zbralo lepo število gledalcev, med njimi tudi precej navijačev za gostujoče moštvo iz Kranja. Kljub tehničnemu znanju nogometašev kranjskega Triglava so zmago in dragocene točke pospravili domačini, rezultat pa je bil 2:0. Po zadnjem kolu je vrstni red naslednji: 1. Krim 6 točk, Jesenice, Nova Gorica, Rudar in Triglav — Kranj po 4 točke itd.

MEDDOB RATNO KEGLJAŠKO TEKMOVANJE

V zadnjih dveh mesecih, to je od takrat, ko so odprli novo štiristezno kegljišče, je močno poraslo zanimanje za kegljanje. Tako se je n. pr. povečalo članstvo kegljaškega kluba pri športnem društvu na Jesenicah od prejšnjih 34 na 144 članov. Razumljivo je, da vlada veliko zanimanje za sleherno tekmovanje naših kegljačev, vsi pa poizkušajo doseči kar najboljši rezultat in dohiteti tov. Zvoneta Špeca, ki je pred kratkim postavil nov rekord kegljišča z 876 keglji. Ta rekord je le za 10 kegljev nižji od državnega in za 15 kegljev slabši od svetovnega rekorda.

Pred kratkim je kegljaški klub organiziral prireditve, v kateri so se pomerile ekipe kegljačev iz

naše železarne in to v borbeni partiji (mednarodni slog — 10 kegljačev). Po zelo zanimivi in hkrati tudi ostri borbi so zmagali tekmovalci iz Mehanične delavnice, ki so podrli 1320 kegljev ter osvojili lep pokal. Za kegljaško ekipo Mehanične delavnice so nastopili naslednji tekmovalci: Gerdej, Koblar, Zupan, Smagin, Taler Evgen, Bucek, Praprotnik, Zbontar Jože, Lapajne Pavel, Oblak Emil. Takoj za zmagovalci so bili tekmovalci iz livarne, na tretje mesto pa so se uvrstili kegljači iz cevarne. V zvezi s tem tekmovanjem je treba povedati tudi to, da je bilo medobratno kegljaško tekmovanje naše železarne množično in je nastopilo 160 tekmovalcev.

Organizacija tekmovanja je bila dobra, zasluga za to pa gre vodstvu Kegljjaškega kluba pri športnem društvu Jesenice. Tekmovanje si je ogledalo veliko ljubiteljev kegljaškega športa na Jesenicah, želeti pa je, da bi bilo takšnih tekmovanj na Jesenicah v prihodnje še več.

STRELJANJJI!

V počastitev Krajevnega praznika na Javorniku, je SD Triglav organiziral Patrolni tek, ki so se ga poleg ekip domače strelske družine udeležili še graničarji, strelci z Jesenic in Bleda ter ekipa ZB NOV z Javornika. Objavljamo le nekaj najboljših rezultatov. Pokal so si priborili domači strelci z rezultatom 4,33 sek. pred svojo drugo, tretjo in četrto ekipo, nato pa so sledili strelci z Jesenic 8,57 sek., Bleda 7,40 sek., organizacija ZB in Graničarji.

Skupno je pri tem tekmovanju sodelovalo 19 ekip, pri članicah so zmagale strelke z Jesenic, kakor tudi pionirji, dočim so bili mladinci in pionirji boljši z Javornika.

Tekmovalna proga je bila speljana od Osnovne šole do strelišča ŠD Triglav, vmes pa je bilo streljanje z vojaško puško.

